ЮРНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...рят-Монголой ҮНЭН

...ой Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 208 (1808)
СЕНТЯБРИИН 2
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...ОВОЩЬ, ХЭЭРЫН ЖЭМЭСҮҮДЫЕ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛЭДХЭЖЭ АБАХА

...э хүнүүд мүнөө үедэ ...ЦК-гэй июльскэ Пленумэй ...шиидхэбэринүүдые бодото ...үргэхын түлөө бүхы хүсэ ...элсүүлэн тэмсэжэ байна. ...оо промышленность ба ...ахые улам саашадань хүг... түлөө шэн зоригтойгоор ...а байһан хүдэлмэришэд, ...ууд, механизаторнууд бо... бахаагшадые эд бараа... ...тгаяа эдеэ хоолой зүйл... элбэгээр, таһалгаряагүй ...гэшэ тон шухала. Ушар ...итын эдеэ хоолой эдэбхи... дэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюз... ...Москвада һаяхан үнгэр... Түс зүблөөн дээрэ СССР-эй ...үдэй Совэдэй түрүүлэг... ...дэхи орлогшо нүхэр А. И. ...үгэ хэлэхэ зуураа, ниитын ...ой предприятинуудай хү... ...е эрид һайжаруулха та... ...алдаа наймаанай хүдэлмэ... ...эй урда харюусалгатай зо... ...дые табиһан байна.

...дые ниитын һайн эдеэ ...дабһалһан овощь болон ...үүлнүүдээр элбэгээр үбэлэй ...гахын тулада бэлэдхэлэй ...рие эртээнһээ эмхидхэл ...ар ябуулха хэрэгтэй бай... хэндэшье мэдээжэ. Нё... ...лдэ хүдөө ажахын про...дые (үндэгэ, хартаабха, ка... мүн үгэрсэ болон бусад ...саг соонь элбэгээр бэлэдхэ... ...н зарим аймпотребсоюзууд, ...д хабар орой болотор столо... ...а олон янзын эдеэ хоолтой ...гадна, магазинуудай най... овощь гаргаха аргатай бай... Тиигэбэшье, республикын ... наймаанай организаци...ын дээрээ бэлэдхэлэй хүдэл... хангалтагүйгөөр үнгэргэһэн Энэ жэлдэ нёдондонойнгоо ...ахяад дабтажа болохогүй.

...хүдөө ажахын продуктнуу... ...овощь бэлэдхэхэ эгээл таатай ...од байна. Республикымнай ...аймагууд хартаабхын, ...баян ургаса хуряажа аба... ...һээ олон тоото колхозууд, ...гуд, мүн аймцентрнүүдэй ...шадшье хартаабха, мангир, ...хэ мэтые гүрэндөө худалда... ...д аргатай. Гэхэтэй хамта, ...опсоюзай системын бэлэд... ...правлениин хүтэлбэрилэгшэд ...һайса мэдэжэ байбашье, ...эй хүдэлмэриие үргэнөөр ...нгаа орондо унжагайржа, ...о байна. Зарим аймпотреб... ...хартаабха хадагалха склад, ...дабһалха амһартануудые ...бэлдэжэ шадаагүй. Энэ ...овощь бэлэдхэхэ түсэб урда ...һээ һураггүй ехэ. Тиимэһээ ...ребсоюзууд, промышленна ...тинуудай ОРС-нууд, столо... ...трест энэ кампаниие ам...гаар үнгэргэхын тулада ...хэмжээнүүдые үни хада ...йгаа. Гэбэшье, Яруунын, ..., Курумканай болон бусад ...ребсоюзууд республика дото... ...гээгдэжэ ябана. Август ...ргын байбашье, дурсагдаг... ...потребсоюзуудай бэлэдхэлэй конторонууд өөдтэй овощь тушаан абажа шадаагүй.

Республикымнай промышленна предприятинуудай ОРС-нууд, Улан-Удын столовонуудай трест, горпищеторгын хүтэлбэрилэгшэд ямар аймагай колхозуудһаа овощь бэлэдхэхэ байһанаа мэдэжэ байна. Город шадарай аймагуудай колхозуудта эртын капуста, помидор, үгэрсэ гэхэ мэтын огородно культурануудай үни болоод байһаниинь баһал тэдэнэртэ мэдээжэ. Теэд, городой ажалшадта горпищеторгын системын магазинууд мүнөө болотор овощь элбэг дэлбэгээр наймаалжа эхилээгүй байна.

Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд, илангаяа городуудай, промышленна ехэ ехэ предприятинуудай дэргэдэхи столовонууд ерэхэ жэлэй ургаса хүрэтэр ажалшадые, хүдэлмэришэдые олон янзын эдеэ хоолоор таһалгаряагүйгөөр хангахын тулада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха аад, баһал унжагайржа байна. Саг эртэ гэһэн буруу һанал баримталжа, хүдөө нютагуудта хүнүүдые эльгээхэ, колхозуудай правленинүүдтэй хэлсээ баталха, машина эльгээхэһээ эхилээд шухала хүдэлмэринүүдые эмхидхэнэгүй.

Манай республика хээрын жэмэс, һамар, һархяаг гэхэ мэтээр тон баян. Худалдаа наймаанай организацинууд хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхынгээ хажуугаар хээрын жэмэсүүдые бэлэдхэхэ даалгабаритай юм. Олонхи аймпотребсоюзууд энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг дээрэһээ жэлһээ жэлдэ түс түсэбые дүүргэнгүйгөөр үлэнэ. Мүнөөшье жэлдэ хээрын жэмэсүүдые суглуулга аймаг бүхэндэ тон муугаар ябуулагдана. Иимэ хангалтагүй байдалай шалтагаан юуб гэхэдэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудай ажалшадһаа жэмэс худалдан абаха талаар хүдэлмэри тон һулаар ябуулна. Ойрын үдэрнүүдтэ эдэ дутагдалнуудта эсэс табигдажа, жэмэсэй элбэгээр ургадаг газарнуудта тушаан абалгын пунктнуудые нээхэ ба бусад хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын ба таряа хуряалгын эгээл халуун үе. Энэ кампанида колхознигууд, механизаторнууд болон бусад ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, өөрынгөө ажахыда үлүү гараһан овощь, үндэгэ, мүн бусад продуктнуудые наймаанда гаргаха сүлөөгүйдэнэ. Энэ ушарта худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд үүсхэл оролдолго гарган, тэдэ продуктнуудыень нютаг дээрэнь мүнгэн болгожо үгэхэ талаар хүдэлмэри хэхэ ёһотой.

Бэлэдхэгдэһэн продуктнуудые үбэлэй сагта һайнаар хадагалжа шадаха гээшэ шухала удхашанартай. Сельпонуудай, ОРС-нуудай хүтэлбэрилэгшэд энээниие хараадаа абажа, хүйтэн болохоһоо урид склад, овощехранилищинуудаа һайнаар заһабарилуулха, овощь дабһалалгые зүбөөр эмхидхэхэ ёһотой. Хүдэлмэридэхи эдэ дутагдалнуудаа түргэнөөр усадхажа, эдеэ хоолой продуктнуудые элбэгээр бэлэдхэн, ажалшадай эрилтые һайнаар хангахые худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдһөө эригдэнэ.

...АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Указ

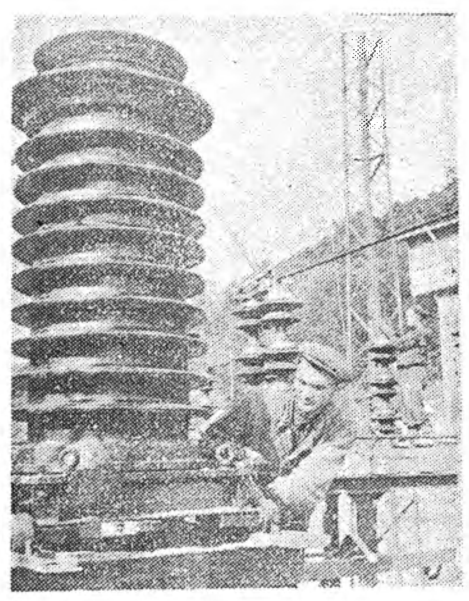
...хэр И. Ф. Троновые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

...И. Ф. Троновой түрэһөөр ... гүйсэһэнтэйнь дашарам... ...ниитын-политическэ хүдэл... ...эдэбхитэйгээр хабаадажа, ...харуулһыень тэмдэглэжэ, нүхэр **Тронов** Иван Федоровичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

...дэ город, Совэдүүдэй Байшан.
...ой сентябриин 1.

Закарпатска область. Теребля-Рикскэ ГЭС-эй барилгашад КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Барилга дүүргэгдэхэ ойртонхой. Барилгашад Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ой хүрэтэр областиин промышленна предприятинууд, түмэр замай транспорт болон колхозуудта электрическэ ток үгэхэ уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Подстанциие хабсаралга. Наада талада электрохабсарагшадай бригадир А. Г. Зеленский хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

143 миллион учебник

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын гүрэнэй һуралсалай-педагогическа хэблэл энэ жэлдэ 143 миллион учебник хэблэжэ гаргаад, городуудай болон хүдөөгэй һургуулинуудта эльгээгээ. Гадна Российска Федерациин автономна республиканууд, областьнууд болон округуудтахи хэблэлэй газарнууд ород бэшэ һургуулинуудай һурагшадта зорюулан 5 миллион шахуу учебник хэблэн гаргаһан байна.

Тусхай дунда һургуулинуудта 575 мянган һурагшад шэнээр абтаба

Тусхай дунда һургуулинууд, техникумүүд болон училищинуудта 425 мянган залуу хүбүүд, басагад шэнээр абтаба. Тэдэнэр долоон класс гү, али дунда һургуулиин арбан класс дүүргээшэд юм. Энээнһээ гадна, предприятинууд болон эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байдаг 57 мянган хүн үдэшын һургуулинууд болон отделенинүүдтэ абтаа.

Сезонно ажалтай холбоотой мэргэжэл шудалха заочно отделенинүүдтэ һурагшадые абалга январиин 1 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Нэгэдэхи курсада 90 мянга гаран хүн абтахаар хараалагданхай.

(ТАСС).

Кокчетавска область миллион гектар шэнэ газар хахалба

Кокчетавска областиин колхозууд болон совхозууд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, шэнэ ба боро газар хахалха уялгануудаа нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэбэ. 1956 ондо тарилга хэхын тулада миллион шахуу гектар газар хахалагдаба. Бүхы дээрээ үнгэрэгшэ ба энэ жэлдэ область дотор 2182 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ.

Шэнэ газар хахалалга үргэлжэлһөөр. (ТАСС).

Сентябрьда дүрбэн тираж үнгэргэгдэхэнь

Шүүбэриин гурбан тираж ба үнынь түлэлгын нэгэ тираж сентябрьда үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Шүүбэриин нэгэ тираж СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй дүрбэдэхи урьһаламжаар сентябриин 4-дэ Махачкалада болохонь.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй табадахи урьһаламжаар шүүбэриин тираж сентябриин 18-да Смоленскдэ, гүрэнэй гурбан процентнэ урьһаламжаар шүүбэриин тираж сентябриин 30-да Москвада болохо байна.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй табадахи урьһаламжын облигацинуудай үные түлэхэ түрүүшын тираж сентябриин 19-дэ Смоленскдэ болохонь.

УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ БА ТАРЯА ТУШААЛГЫЕ УЛАМ ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛАЯ!

НУХЭД КОМБАЙНЕРНУУД, МЕХАНИЗАТОРНУУД, КОЛХОЗНИГУУД!
Ургаса хуряалгын шиидхэхы үе ябажа байна. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн ажахын энэ шухала кампаниие богонихон болзор соо шанартайгаар үнгэргэе!

Иволгын аймаг гүрэндэ уялгата ёһоор таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ

Иволгын аймагай колхозууд (партиин айкомой секретарь Д. Д. Эрдынеев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Д. Цыренов) августын 31-дэ гүрэндэ уялгата ёһоор таряа тушааха түсэбөө 104,3 процент дүүргэбэ. Тэрэ тоодо түсэбэй ёһоор 8 мянган центнер шэниисэ тушаагдаха байһан аад, 12733 центнер тушаагдаа.

Мүнөө аймагай колхозууд гүрэндэ түсэбһөө гадуур таряа тушаажа үргэлжэлһөөр. Энэ жэлдэ Иволгын аймагай колхозууд түсэбһөө гадуур 40.000 пүүдһээ доошо бэшэ таряа тушааха уялга абаба.

Мүнөө жэл таряа тушааха хүдэлмэриие «Коммунизм», «Коминтерн», «Улаан Оронго», Сталинай, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд илангаяа эмхитэйгээр ябуулаа. Эдэ түрүү колхозууд таряа сэбэрлэхэ, хатааха, бэлэдхэлэй пунктда тушааха хүдэлмэринүүдые эмхитэй һайнаар ябуулжа, гүрэндэ уялгата ёһоор таряа тушаалгые богонихон болзорто, гол түлэб 7—8 хоног соо дүүргэһэн байна. Түрүүшын колхозууд августын 19-һөө эхилжэ шэнэ ургасын таряа гүрэндэ тушаажа захалаад, арбан хоёр хоног соо гэхэ гү, али августын 31-дэ бултадаа дүүргэээ. Тиигэжэ аймагай колхозууд графигай ёһоор сентябриин 15-да уялгата ёһоор таряа тушааха түсэбөө дүүргэхэ байһан аад, болзороо 2,5 дахин богонидхоо.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид гүрэндэ уялгата ёһоор, мүн үрэһэндэ гэжэ урьһаар абаһан ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө таряа тушааха түсэбөө бүримүһэн дүүргээд, гүрэндэ таряа худалдажа захалба. Мүнөө түс колхоз 30 центнер 90 килограмм таряа худалдаад байна.

Һайн ургаса ургуулаа

Үнгэрэгшэ хабартаа Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Кыренэй МТС-эй механизаторнуудтай хамтадаа нягта барисаатайгаар ажаллажа, хабарай тарилгые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар тарижа дүүргээ һэн. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын культурануудай баян ургаса ургуулагдаа.

Мүнөө эндэ таряа хуряалга жэгдэрэн эхилбэ. Колхозой үргэн ехэ полинууд дээрэ 4 комбайн гараад, хуряалга хэжэ байнхай. Августын 30-да 200 гектарай шэниисэ хуряагдаад байба. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 13—14 центнер таряан хуряагдана. Комбайнуудһаа гараһан таряан саг дары тогууд дээрэ зөөгдөөд, сэбэрлэгдэһэнэйнгээ, хатаагдаһанайнгаа һүүлдэ «Заготзерногой» пунктда зөөгдэнэ. Колхоз мүнөө 100 гаран центнер эрхим сортын шэниисэ гүрэндэ тушаажа, тогтоогдомол графигтаа ороо.

Таряа хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Самоходно комбайн жолоододог комбайнернууд Армаев, Солдатов гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, эрхим ажалай жэшээ харуулна. Комбайнернуудай дунда таряа гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн түлөө тэмсэл дэлгэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар комбайнуудта зерноуловительнууд тодхогдожо, мүн таряан доогуур хадагдажа, орооһон гээлтэ хоролтодо оруулагданагүй.

Иигэжэ Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид һайнаар ургуулһан таряагаа гээлтэдэ оруулангүй, саг болзортонь хуряажа абахын түлөө тэмсэжэ байна.

И. Манзарханов.

Үдэр соо 24—25 гектар хуряана

СОСНОВО-ОЗЕРСК. **(Телефоноор абтаба).** Сосновско МТС-эй комбайнернууд Базаржап Жамсуев, Эрдэни Доржиев гэгшэд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ энэ жэлдэ «Сталинец-6» комбайнаар 600 гектар таряа хуряаха социалистическэ уялга абаа һэн. Мүнөө эдэ хоёр комбайнернууд «Улаан Туяа» колхозой полинууд дээрэ гараад, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Базаржап Жамсуев түрүүшын 5 үдэр соо 120 гектар гэхэ гү, али нормын ёһоор үдэрэй 12 гектарай орондо 24 гектар таряа хуряагаа. Харин Эрдэни Доржиев бүри һайн амжалта туйлаһан байна. Тэрэ 4 үдэр соо 100 гектар гэхэ гү, али үдэр бүри 25 гектарай таряа хуряана.

Б. Дондоков.

Яарахаар саг болоо

Энэ жэлдэ ургаса хуряалгые богонихон болзорто, гээлтэ хоролтодо оруулангүй дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн Заиграйн аймагай зарим түрүү колхозууд таряа хуряалгые эмхитэйгээр захалаад, хүдэлмэриингөө темпые үдэр бүри үргэдхэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ургаса хуряалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ябуулагдажа байнхай. Эндэ комбайнуудһаа гадна, мүн таряа хуряалгын бусад машинанууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Ургаса хуряалгые нэгэшье һаадгүйгөөр ябуулжа байхын тулада колхозой правлени шухала бүхы хэмжээнүүдые абаа. Комбайнова агрегадууд туһалбариин хүдэлмэришэдөөр бүридхэгдөө, комбайнһаа гараһан таряан саг болзортоо тогууд дээрэ зөөгдэнэ, колхознигууд болон механизаторнууд һайнаар түхеэрэгдэһэн байранууд соо байрлана. Эндэ халуун эдеэ хоол эмхидхэгдээ. Тиигэжэ таряа хуряалгын бүхы машинанууд үдэр дүүрэн хүдэлгэгдэнэ. Гадна, комбайнууд үдэшэ орой болотор электрогэрэлээр ябуулагдажа байдаг. Тиигэжэ комбайнер Георгий Шляхов «С-6» комбайнаар үдэр соо 25 гектар, заримдаа дээшэшье таряа хуряана. Морин жаткын машинистнууд Павел Ивакин, Петр Файзулин гэгшэд үдэр соо нормын ёһоор 4 гектарай орондо 5—6 гектарай таряа хадана.

Аймагай түрүү комбайнернуудай дунда үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Энээнэй ашаар Курбын МТС-эй комбайнер Мартемьян Шульгин «С-6» комбайнаар үдэр бүри 25—30 гектарай, Түдэб Цырендоржиев самбходно комбайнаар, Базар Шадаев «Коммунар» комбайнаар үдэр бүри 20 гектарай таряа хуряана.

Гэхэтэй хамта аймагай олохон колхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри нобшо удаанаар ябуулагдана, комбайнууд болон бусад машинанууд бүтээсэ багатайгаар хүдэлгэгдэнэ. Илангаяа Курбын МТС-эй харьяата колхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри ехээр удааруулагдана, XVIII партсъездын, Ленинэй, Энгельсын нэрэмжэтэ, «1-ое Мая» колхозууд таряа хуряалгаяа ехээр оройтуулжа, августын 22—23-наар захалаа. Эндэхи колхозуудай зарим полинуудые түүбэрилэн бүри августын хориндо хадажа захалмаар байгаа. Теэд хадамаар болоһон полинууд түүбэрилэн хадагдаагүй. Юуб гэхэдэ, колхозууд бэлэдхэл муутай байшоо.

Хэрбээ хүдэлмэри саашадаа энэ темпээрээ ябаха болоо һаа, Заиграйн аймагай колхозуудта таряа хуряалга 25—30 хоног соо унжагайруулагдахань. Колхозууд гансасал комбайнуудта найдаад, морин жаткануудые хэрэглэнэгүй. Энэ жэлдэ XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 1800-гаад гектар орооһото культурануудые хуряаха юм. Теэд эндэ оройдоол 4 комбайн ябуулагдана. Энэ ушарые мэдэжэ байгаад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд морин жаткануудаа заһабарилха, бэлэдхэхэ тушаа эртээнһээ һаналаа табяагүй.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө таряае гээлтэ хоролтодо оруулха баримтанууд үзэгдэнэ. Олохон комбайнууд зерноуловительгүйгөөр ябуулагдажа байнхай. «1-ое Мая» колхоздо хүдэлмэрилдэг комбайнер В. Шурыгин шэниисэ хуряаха зуураа, ехэ таряа гээгээ. Тэрэнэй хуряаһан поли дээрэ хадагдаагүй солоомонууд, таһаржа унаһан колосууд тон ехэ байгаа. Шалгалта хэжэ үзэхэдэ, комбайнынь мотовила муугаар тааруулагдаһан, зерноуловительгүйгөөр ябуулагдажа байһан байба. Комбайнер зерноуловителиин орондо молотилкынгаа дооро ехэ нүхэтэй брезент татаад лэ, һанаагаа амаршаһан байха юм.

Мүнөө жэл эндэхи колхозуудай таряан ехэнхидээ набтараар ургаа. Теэд зарим комбайнернууд дээгүүр хадажа, олохон колосуудые оройдоошье абангүй гү, али оройгоорнь тайражархина. Заримдаа полинуудай булангууд хадагдангүйгөөр комбайн оруулагдана. Тиигэжэ ехэхэн хэмжээнэй таряан миин бала дараагдажа, газар руугаа ородог байха юм.

«1-ое Мая», Ленинэй, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд комбайнуудай һаадгүйгөөр ябахын тулада шухала услови байгуулнагүй. Мүнөө болотор комбайнова хэдэн агрегадууд туһалбариин хүдэлмэришэдөөр бүридүүлэгдээгүй, комбайнуудай бункер соо сугларһан таряан саг болзортоо һуладхагдажа абтанагүй, колхознигууд болон механизаторнуудта ниитын эдеэ хоол мүртэйгөөр эмхидхэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо комбайнернууд эдеэлхын тулада 2—2,5 час сагаа гээнэ. Юуб гэхэдэ, тэдээндэ халуун эдеэ хоол бэлэдхэгдэжэ, комбайнова агрегадуудай хүдэлжэ байһан газарта асарагданагүй.

Мүн тэрэшэлэн зарим комбайнууд заһабари муутай байһан дээрэһээ саг үргэлжэ эбдэрнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо комбайнер нүхэр Цыдыпов таряа хадахаяа гараад, түрүүшын табан үдэр соо машинаяа заһабарилжа үнгэргөө. Курбын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд болон инженерно-техническэ мэргэжэлтэд полинууд дээгүүр үсөөн ябана, комбайнова агрегадуудай хүдэлмэридэ гараһан дутагдалнуудые саг болзортонь усадхаха тушаа яаралтай хэмжээнүүдые абанагүй.

Олохон колхозуудта ургаса хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ, үдэр бүри хүдэлмэриин дүн гаргагданагүй. Мүн Ленинэй, Энгельсын, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ, «1-ое Мая» колхозуудта полевой станууд дээгүүр ябахада ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан», показателиин доска гэхэ мэтэ оройдоошье харагданагүй. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ боложо ажалай журам һула, үйлэдбэриин бүтээсэ бага байна.

Мүнөө саг орой болоо. Зарим полинуудай таряан айража захаланхай. Тиимэһээ таряа хуряалгын хүдэлмэриие шамдуулха тушаа бүхы хэмжээнүүд абтаха, колхозой болон МТС-үүдэй хүдэлмэриин бүхы хүсэн поли дээрэ элсүүлэгдэхэ зэргэтэй. Мүнөө болотор Курбын МТС-эй харьяата зарим колхозууд тогууд дээрээ ехэ таряанай сугларaад байбашье, гүрэндэ таряа тушаалгые үшөө захалаадүй байна.

Ю. Филиппов.

...бовско областиин колхозууд ба совхозууд таряа тушааха гүрэнэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

...бовско областиин колхознигууд, ...машинно-тракторна станци... ...совхозуудай хүдэлмэрилэг... ...хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ...таряа болон хүдөө ажахын ...продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ...талаар КПСС-эй ЦК-гэй ...эй шиидхэбэринүүдые ..., Советскэ Союзай Коммунистическа партиин XX съездые эрхи...ын түлөө социалистическэ ...дэлгэрүүлжэ, таряа тушаа...й түсэб болзорһоонь урид...

...ин колхозууд болон совхо...ынгөө арга боломжые хараадаа абажа 4,5 миллион пүүдһээ бага бэшэ таряа гүрэндөө нэмэжэ тушааха байна.

Областиин колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд орооһото культурануудай хуряалгые дүүргээд, кукуруза хуряалга эхилжэ, ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэжэ байна. Тамбовско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ наран сэсэгэй, сахарна свёклын ба хартаабхын һайн ургаса ургуулжа, эдэ культурануудаар гүрэнэй түсэб ба худалдан абаха түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР БЭЛЭДХЭХЭ

К. МАСЛОВ, КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагша

Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай жэл октябриин 1-һээ эхилхэнь. Мүнөө үедэ республикын партийна организацинуудта коммунистнуудай ямар түхэлэй һургуулида һуралсаха тухайнь тодорхойлогдожо байна.

Партийна гэгээрэлэй сетиие зүбөөр бүридүүлхэ гээшэ һуралсалай жэлэй туршада коммунистнуудай политическэ һуралсалые амжалтатайгаар эмхидхэхэ шухала арга нүхэсэл болоно. Тиимэһээ партийна һуралсалай сетиие бүридүүлхэ хүдэлмэриие юрын техническэ хүдэлмэри гэжэ тооложо болохогүй.

Һуралсалай түхэл маягые тодорхойлходоо һайндуранай принципые наринаар сахижа, марксизм-ленинизмын теориие шудалха түхэл болон аргые, һайндурааараа шэлэн абаха аргые коммунист бүхэндэ олгохо хэрэгтэй. Зүгөөр һайндуранай принципые сахилга хадаа коммунистын партийна һуралсалай али нэгэн түхэл аргые шэлэн абалгада партийна организацинууд хамаагүйгөөр хандаха гэһэн удхатай бэшэ.

Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ зарим партийна организацинууд һайндуранай принципые буруугаар ойлгожо, партийна гэгээрэлэй сеть бүридүүлгые зүндэнь орхижорхиһон байна. Энээнһээ боложо олохон коммунистнууд шэлэжэ абаһан һуралсалаараа бэеэ даагаад һуража шадаха бэлэдхэлгүй байшоо.

Хэжэнгын аймагай олонхи партийна эхин организацинуудай олон коммунистнууд юрэнхы эрдэм багатай, бэеэ даагаад ном үзэхэ дүй дүршэлгүй байбашье һаа, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ бэеэ даагаад һурахаар бэшүүлһэн байгаа. Партийна организацинуудай эдэ алдуунуудые КПСС-эй айком заһажа шадаагүй, тэрээнтэйнь эбсэһэн байна. Тингэжэ олон коммунистнууд политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлэнгүй һуралсалай жэлые үнгэргэһэн байна.

Коммунистнуудтай тус тустайнь хөөрэлдэнгүйгөөр, тэдэнэй дура хүсэлые, юрэнхы эрдэмэй хэмжээе, политическэ бэлэдхэлые хараадаа абангүйгөөр бэеэ даагаад һураха гү, али кружок, политһургуулида һураха гэжэ багсаад гээд бэшэжэ, партийна һуралсалай сетиие бүридүүлгэдэ ёһо тэдыгээр хандадаг ябадал партийна һуралсалай эхилхээ байгаа шэнэ жэлдэ огто үзэгдэхэ ёһогүй. Партийна организацинн секретарьнууд, КПСС-эй горкомой, райкомой гэшүүд, аппарадай хүдэлмэрилэгшэд коммунист бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэрэнэй арга боломжые, эрдэм бэлэдхэлые, дура хүсэлые хаража үзөөд лэ һуралсалай ямар нэгэ түхэлые тэрээндэ зүбшөөхэ зэргэтэй. Үбгэ наһатай болоһон, үлбэр бэетэй коммунистнуудые гү, али багахан, олон хүүгэдтэй эхэнэрнүүдые политическэ һуралсалһаа сүлөөлжэ болохо.

Партийна һуралсалай энэ жэлдэ КПСС-эй түүхые шудалха, диалектическэ ба историческа материализм шудалха кружогуудые, экономикын асуудалнуудые шудалха семинарнуудые эмхидхэхэһээ гадна, В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал-ябуулга шудалха кружогуудые байгуулха хэрэгтэй. Кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр теоретическэ ба политическэ һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй пропагандистнуудые томилхо шухала.

«Политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури» шудалхые хүсэһэн коммунистнуудта политһургуулинуудые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ номые бэеэ даагаад үзэхые хүсэгшэдтэ туһаламжа болгон дэлгэрэнгы лекци уншаха, консультаци, хөөрэлдөө үнгэргэхэ тусхай түсэб зохёогдохо ёһотой.

Районой үдэшын партийна һургуулинуудта парторганизацинуудай секретарьнуудые, МТС-үүдэй, колхозуудай ба совхозуудай эдэбхитэдые һургаха хэрэгтэй. Тиимэ һургуулинуудые гансахан районно центрнүүдһээ гадна, МТС-үүдэй зононуудташье байгуулжа болохо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим партийна организацинуудта мүнөө үеын политикые шудалха кружогууд амжалтатайгаар хүдэлһэн байна. Тиимэ кружогуудые мүнөөшье жэлдэ эмхидхэжэ болоно.

Коммунистнуудай юрэнхы эрдэмые дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал табигдаха зэргэтэй.

Эрдэмээ дээшэлүүлхэдэнь партийна организацинууд коммунистнуудта туһалха уялгатай. Тэдэнэй һуралсалые үдэр бүхэндэ хинажа, шухала туһаламжа үзүүлжэ байха хэрэгтэй. Нёдондо Заиграйн аймагта эмхидхэгдэһэн юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ табан кружогуудһаа нэгэниинь лэ программаяа дүүргээ һэн. Коммунистнуудай юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ кружогууд Түнхэнэй, Курумканай аймагуудта һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ муугаар хүдэлһэн байнэ. Иимэ дутагдалнууд мүнөө жэлдэ дабтагдаха ёһогүй. Дунда һургуулигүй коммунистнуудай заочноор арбан класс дүүргэхынь тулада республиканска заочно дунда һургуулиин консультационно пунктые Богдарин тосхондо бии болгохо асуудал партиин Баунтын райком табиһан байна. Энэнь ехэ зүб. Коммунистнуудай юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ хүдэлмэриие арадай гэгээрэлэй таһагууд һайн бэлэдхэлтэй багшанартаа даалгаха, тэрэниие бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуули бэелүүлгын шухала участогуудай нэгэн гэжэ тоолохо зэргэтэй.

Марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалдаг коммунистнууд олон. Нёдондо жэл областной партийна организациин коммунистнуудай гурбанай нэгэ хубинь бэеэ даагаад һураһан байна. Энэ жэлдэшье нилээд олон коммунистнууд марксистско-ленинскэ зохёолнуудые өөһэдөө уншаха, бэеэ даагаад шудалха байна. Тиимэһээ партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд бэеэ даагаад һурагшадта бүхы талын туһаламжа хододоо хүргэжэ байха хэмжээ эртээнһээ бодомжотойгоор зохёохо ёһотой.

Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ партиин зарим райкомууд болон партийна эхин организацинууд бэеэ даагаад һураһан коммунистнуудта туһаламжа хүргэлгээ дан ехээр удааруулһан байна. Удаан саг соо тэдэнтэй хэншье хөөрэлдөөгүй, консультаци хэгдээгүй байшоо. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой гараһанай һүүлээр бэеэ даагаад һурагшадай һуралсал тухай һанажа, тэдэнэй дунда февраль һара соо хүдэлмэрилжэ эхилһэн байна. Энэ жэлдэ иимэрхүү баримтанууд дабтагдаха зэргэгүй. Бэеэ даагаад һураха коммунистнуудтай һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Бэеэ даагаад һурахадаа туһаламжа, зүбшөөл абажа байхые хүсэһэн коммунистнуудта консультантнуудые томилхо хэрэгтэй. Партийна библиотекэнүүдэй дэргэдэ консультаци үгэхэ пунктнуудые эмхидхэхэ шухала. Мүн иимэ пунктнуудые городууд болон районно центрнүүдһээ холо байһан партийна организацинуудта эмхидхэжэ, тэдэниие шухала литератураар, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр, географическа картаар хангаха хэрэгтэй.

Һуралсалай жэлэй эхилтэр тэдэнэй хэхэ хүдэлмэри тушаа консультантнуудтай инструктивно-методическа зүблөө үнгэргэхэ хэрэгтэй. Бэеэ даагаад һурагшадта зорюуллан теоретическэ семинарнуудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байха шухала.

Һуралсалай жэлэй эхилтэр партийна библиотекэнүүдэй дэргэдэ лекторинуудые эмхидхэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриин түсэб зохёохо хэрэгтэй. Тус түсэб соо ямар лекци уншагдахаб, ямар теоретическэ асуудалаар хэн лекци бэлэдхэхэб гэжэ хараалагдаха ёһотой.

Партийна гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэри, илангаяа кружок болон политһургуулинуудай занятинуудай идейно-теоретическэ хэмжээн пропагандистнуудай бэлэдхэлһээ ехээр дулдыдадаг. Олон партийна организацинуудта һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ һайн бэлэдхэлтэй пропагандистнуудай тоо олошорһон байна. Тэдэнэй 30 гаран процентнь дээдэ ба хүсэд бэшэ дээдэ һургуулитай, хахадынь шахуу дунда һургуулитай байгаа. Пропагандистнуудай ехэнхинь олон жэлэй дүй дүршэлтэй һэн. Тиимэһээ энэ харюусалгатай ба хүндэтэй даалгабариие шадамараар дүүргэһэн байха юм. Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ, партийна гэгээрэлэй сетиие бүридүүлхэ үедэ пропагандистнуудые шэлэн олохо хэрэг эгээл шухала асуудалынь болоно. Теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй, олондо хүндэтэй коммунистнууд пропагандистнуудаар томилогдохо ёһотой. Партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ һайн талаһаа харагдаһан нүхэдые пропагандистска хүдэлмэридэнь үлөөхэ хэрэгтэй.

Политическэ экономи шудалхые хүсэһэн коммунистнуудай тоо энэ жэлдэ олон болобо. Политэкономиин кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр урдань хүдэлөөгүй хүнүүд мүнөө олоор хабаадуулагдахань. Тиимэһээ партийна библиотекэнүүд иимэ пропагандистнуудта туһаламжа хододоо үзүүлжэ байха зэргэтэй.

Энэ зун КПСС-эй обкомой дэргэдэ пропагандистнуудай курсые 300 хүн дүүргээ. Тэрэ тоодо манай партиин экономическа теориие шудалха кружогуудай пропагандистнууд һуралсаа. Зүгөөр энэ хадаа пропагандистнуудтай үнгэргэгдэхэ хүдэлмэриин эхиниинь гээшэ. Энэ хүдэлмэри һуралсалай жэлэй турша соо таһалгаряагүй үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

КПСС-эй Кударын айком пропагандистнуудые шэлэн олохо ба тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нёдондо жэлдэ ехэ анхарал табиһан байна. Һуралсалай жэл соо пропагандистнуудай 10 семинар үнгэргэгдэжэ, тэдээн дээрэ теориин ба методикын асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаһан, пропагандистнууд өөһэдынгөө бэшэһэн рефերадуудые уншаһан, теоретическэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Аймагай ажахын зорилгонууд ба саашанхи хүгжэлтын асуудалнууд тухай элидхэлнүүдые партиин айкомой секретарьнууд семинар бүхэндэ хэдэг байгаа.

Партийна пропагандые аймагайнгаа ажабайдалтай нягта холбоотой болгохын тулада «Кударын коммунистнууд коллективизаци бэелүүлхын түлөө яажа тэмсээ һэм», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ илалта туйлахын түлөө Кударын аймагай ажалшадай оруулһан туһа нэмэри» гэхэ мэтын асуудалнууд семинарай занятинуудта хэлсэгдэһэн юм.

МТС-үүдэй болон колхозуудай ажабайдалһаа нютагай жэшээнүүдые хэрэглэхэдэнь пропагандистнуудта туһалхын тулада «Пропагандист ба агитаторто туһаламжа» гэжэ гаршагтай тусгаар альбом хээд, тэрээн соо аймагай экономико болон культурын ургалтанууд тухай материалнуудые айкомой библиотекэ суглуулдаг байгаа. Тус альбом соо шэнэ баримтанууд ба жэшээнүүд ходо суглуулагдадаг байба. Иимэ материалнууд пропагандистнуудта ехэ туһа хүргэдэг һэн. Эрхим пропагандистнуудай дүй дүршэл согсологдоод, семинар дээрээ зүбшэн хэлсэгдэдэг, аймагай газетын хуудаһануудта бэшэгдэдэг байгаа.

Эхилхээ байгаа һуралсалай жэлдэ пропагандистнуудай семинарнуудые партиин айкомууд һайнаар бэлэдхээд, үнгэргэжэ байха зэргэтэй. Пропагандистнуудай түрүүшынгээ занятинуудта һайнаар бэлэдхэхэ сагтай байхынь тулада, тэдээнэй саг үргэлжын семинарнуудые сентябрь соо эхилхэ хэрэгтэй. Эдэ семинарнууд дээрэ пропагандистнуудые парти, правительствын шиидхэбэринүүдтэй танилсуулха, районой болон городой партийна организацинуудай шиидхэжэ байһан ажахын ба политическэ ээлжээтэ зорилгонуудтай танилсуулха шухала.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые шудалалгаар партийна һуралсалай шэнэ жэл эхилхэ байна. Энэ темэ 3—4 занятинуудта үзэгдэхөөр хараалагдана.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй материалнуудые шудалхын тулада партийна болон ажахын эдэбхитэдэй семинарнуудые, теоретическэ конференцинүүдые зарим партийна организацинуудта үнгэргэбэл зохистой байна. Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалха зуураа, нютагай партийна болон советскэ организацинуудай зорилгонуудые тодорхойлхо, түрүү техникые хэрэглэжэ, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэн предприятинуудай дүй дүршэлые семинарнууд болон конференцинүүдэй занятида үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

«Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» асуудал партиин обкомой бюро һаяхан хаража үзөөд, партийна пропагандын идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулха, нёдондо үзэгдэһэн дутагдалнуудые гаргахагүй гэжэ партиин айкомууд болон горкомуудые уялгалба.

Мүн эдэ үдэрнүүдтэ комсомолой политгэгээрэлэй сетьдэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл ябажа байна. КПСС-эй айкомууд, горкомууд болон партийна эхин организацинууд комсомолой һуралсалые эмхидхэлгэдэ туһаламжа хүргэхэ, пропагандистнуудаар эрхим коммунистнуудаа томилхо, комсомолецуудай һуралсалай ябасаар һонирхожо байха аргатайшье, уялгатайшье байна.

Советскэ арад туйлай ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ байна. Социалистическэ экономикын бата бэхи үндэһэ һуури болгошо хүндэ индустриие бүхы хэмжээгээр саашадань хүгжөөхэ зорилго партиин ЦК-гэй январска, июльскэ Пленумүүд табяа. Хүндэ промышленностиин хүгжэһэнэй үндэһэн дээрэ парти, правительство хүдөө ажахын хүсэтэ ехэ дэбжэлтые туйлажа, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые үргэдхэжэ байна.

Партиин табиһан ехэ зорилгонуудые манай хүнүүд, кадрнууд шиидхэнэ. Тиимэһээ манай кадрнуудай, нэн түрүүн бүхы коммунистнуудай идейно-теоретическэ хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлгэ хадаа коммунистическэ партиин политикые амжалтатайгаар бэелүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоно.

Марксизм-ленинизмын пропаганда —партиин дайшалхы зэбсэг болоно. Марксизм-ленинизмын хамагые илагша һургаалые олониитын дунда үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа бүхы советскэ хүнүүдэй, манай кадрнуудай коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ нэгэ шухала арга нүхэсэлынь болоно.

Һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэр

Сентябриин I. Зол жаргалта советскэ залуушуул энэ үдэрые жэл бүри согтой хүхюунээр угтадаг. Манай республикын һургуулинуудай олон тоото һурагшад ороной бусад һургуулинуудай һурагшадтал адли һуралсалай шэнэ жэлые үсэгэлдэр баяр баясхалантайгаар угтаа.

Эртэ үглөөнһөө хойшо һурагшадай согтой хүхюунээр иишэ тиишээ алхалалдахань Улан-Удэ городой үйлсэ бүхэндэ харагдаа һэн.

...Городой 2-дохи һургуули. Урогой эхилхэһээ бүри урид энэ һургуулиин 3 дабхар байшан руу һурагшад, багшанар болон түрэлхид олоороо субажа эхилбэ. Улаахан галстугуудтай эдир солбон пионернүүд, комсомольско значогуудые зүүһэн, сагаахан фартугуудтай басагад тэдэнэрэй дунда илгаран харагдана. Эхэ эсэгэтээ хүтэрэлдээд һургуули руу ерэжэ ябаһан бишыхан хүбүүд, басагадые харахадаа хүнүүд ехэл һонирхон хөөршөөнэ.

Урогой эхилхын урдахана һургуулиин гурбадахи дабхарта хүн зон илангаяа олоороо суглараһан байба. Хэдэхэн минута болоод эндэ нэгэдэхи классайхид түрүүшынгээ урок эхилхэ байба.

Ахалагша классайхид нэгэдэхи класста һурахаяа энэ үдэр түрүүшынхээ ерээшэдые хөөршөөн хараха зуураа, зунайнгаа амаралтые ямараар үнгэргэһэн тухайгаа өөһэд хоорондоо хөөрэлдэнэ.

Эдэнэр зунайнгаа амаралтые һонирхолтойгоор, хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэһэн байна. Һурагшадай нэгэ зариманиинь лагерьнуудта, нүгөө зариманиинь хүдөө нютагуудта гаража, колхозуудта туһалаа.

Һургуулиин олон тоото һурагшад энэ зун хоёр бүлэг болон хубааржа Байгал руу туристска аяншалга хээ. Нэгэ бүлэгынь Улан-Удэһээ гараад Байгалай эрье зубшан ябгаар 185 километр ябаад, бусаха замдаа эдир туристнуудай республиканска хоёрдохи слёдто хабаадаа. Нүгөөдэнь Байгал дээгүүр пароходоор һонирхолтой аяншалга хээ.

Залуу, түрүүшынгээ урок үнгэргэхөө байһан багшанаршье, хори гаран жэл соо багшаар ажаллаад, ехэ дүй дүршэлтэй болоһон хүнүүдшье суглараршадай дунда бии.

Жэшээнь, Ираида Александровна Панчукова Анна Андреевна Колобова хоёр 1934 онһоо энэ һургуулида ажаллана.

Бишыхан басага хүтэлһэн нэгэ эхэнэр зал руу орожо ерэбэ. Тус һургуулида 26-дахи жэлээ багшалжа байһан Мария Прокопьевна Хохловада тэрэ эхэнэр хандаха зуураа иигэжэ хэлэбэ:

— Би олон жэлэй саада тээ энэ һургуулиин нэгэдэхи класста орожо танда заалгаа һэм, мүнөө басагаяа танда найдамтайгаар асарбаб.

Долоотой Галя басагаяа нэгэдэхи класста оруулхаяа ерээшэ энэ нүхэрнай Е. М. Жаркова байба. Тэрэ эгсэ 15 жэлэй саада тээ энэ һургуулиин 1-дэхи класста ерэжэ ороод, эндэ 10 дахиие дүүргэжэ гараа һэн.

Һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын урок эхилбэ гэһэн хонхын абяанай жэнгирхэдэ һурагшад һургуулиин 3-дахи дабхарта булта гаража, линейкэдэ жагсаба.

Һургуулиин директор Елена Александровна Рампилова линейкын эхилхэдэ һурагшадта хандаха зуураа, иигэжэ хэ...

— Һуралсалай шэнэ ж... эхилһэнтэй дашарамду... та бүгэдые халуунаар ... шалнаб. Танай нэгэ зар... тнай мүнөөдэрһөө эрдэм н... һуража эхилхэнь. Номо... наар үзэжэ, аха нүхэдтөөл... эрхим хүнүүд болохые та... та хүсэнэб.

1-дэхи, 4-дэхи класс... һуралсалай частиие да... Ираида Александровна ... чукова, ахалагша класс... һуралсалай частиие да... Сергей Александрович Т... гэгшэдэй һурагшадые ... шалһанай удаа Вера Пав... үгэ үгтэбэ.

Үнгэрэгшэ жэл энэ һур... лиин 10-дахи класс дүүр... дэй үмэнэһөө нэгэдэхи кл... һурахаяа ерэгшэдтэ ханд... тэрэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ... хэлээ.

— Энэ жэлдэ 10-... класста һураха аха нүхэ... таанадта «Букварь» бэлэ... хүсэлэнтэй байна,—гэжэ ... гуулиин директорэй хэлэ... удаа ахалагша классайхи... гэ-нэгэ «Букварьнуудые» ... мал сэсэгүүдтэйгээр ... классайхидта барюулба.

Линейкын дүүрэһэнэй ... лээр һурагшад өөһэд өө... гөө классуудта баяртай ... нүүд ороо һэн...

Республикын һургуули... дай һурагшад болон баг... һуралсалайнгаа шэнэ ж... түрүүшын үдэрые ... баяртай хүхюунээр ут... байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багш... рия Прокопьевна Хох... Улан-Удын хоёрдохи һ... лиин 1-дэхи класста ... шынгээ урок үнгэргэжэ ... на.

Текстнь **И. Бальдиров**... фотонь **А. Мантае**...

КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ХУНДЭЛЭЛДЭ

Загаһашадай түрүү бригада

Байгалай эрьедэхи Глинка гэжэ багахан тохойдо Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай губшалгын бригадануудай нэгэн байдаг юм. Энэ бригадые комсомолец Афанасий Стулев хүтэлбэрилнэ. Стулевай бригадынхид загаһа барилгынгаа түсэбые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг.

Байгалай эрьедэхи орьёл торьёл хабсагайнуудые үглөөнэй наранай һаяхан гэрэлтүүлжэ байха үедэ Стулевай бригадынхидай далай руу ошожо ябахань харагдадаг. Иигэжэ эдэнэр үглөө бүри далайда гаража губшуурнуудаа татахадаа баян олзотой —10—15 центнер омультой бусажа ерэдэг юм.

13 хүнһөө бүридэһэн энэ бригадынхид загаһа барилгын таатай зохид һарануудта эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажалладаг. Ажалай эмхидхэлэй һайнаар табигдаһан дээрэһээ энэ бригада июль һарынгаа түсэбые 250 гаран процент дүүргээд, кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Бригадирай туһалагшад В. Ушаков, А. Крушинский, бригадын гэшүүд ахадүү Ушаковтон, М. Мороев, А. Ильин болон бусад ехэ дүй дүршэлтэй болонхой.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон энэ түрүү бригадын гэшүүд арга боломжоёо хаража үзөөд, загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ноябриин 7 болотор түсэбһөө гадуур 500 центнер омуль үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

Д. Гыргенов.

Социалистическэ мүрысөөн үргэдэнэ

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд партиин XX съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, мүнөө тэжээл бэлэдхэлэй, ургаса хуряалгын ба малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй халуун хүдэлмэриин үедэ мүрысөө үдэр ерэхэ бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдэй гараһанай һүүлдэ энэ колхозойхид үбһэеэ августын 20 болотор сабшажа, хуряажа дүүргэхэ, богони саг соо тарянанай нэгэ ехэ склад бариха, 250 квадратна метр талмайе цементээр жэлэжэ бэлэдхэхэ, тарянанай ургаса хуряалгые богонихон болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ, таряа тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид тоосохо гэхэ мэт... нуудые абаһан байгаа. Му... уялгануудаа амжалтатайга... жэ байна. Бүхы сабшалан... һоо урид, августын 18-да с... жа, үбһэниинь сомогдожо ... байна. Тарянанай склад б... цементированнэ талмай бэ... Мүнөө эндэ тарянанай ургас... га үргэн далайсатайгаар яб... жа байна. Августын 28-да ... рэндэ уялгата ёһоор таря... түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ, ... ёһоор 2330 центнерэй орох... центнер эрхим шанартай т... шаагдаа. Мүнөө колхоз гү... ряа худалдаха түсэбөө дүү... лоо.

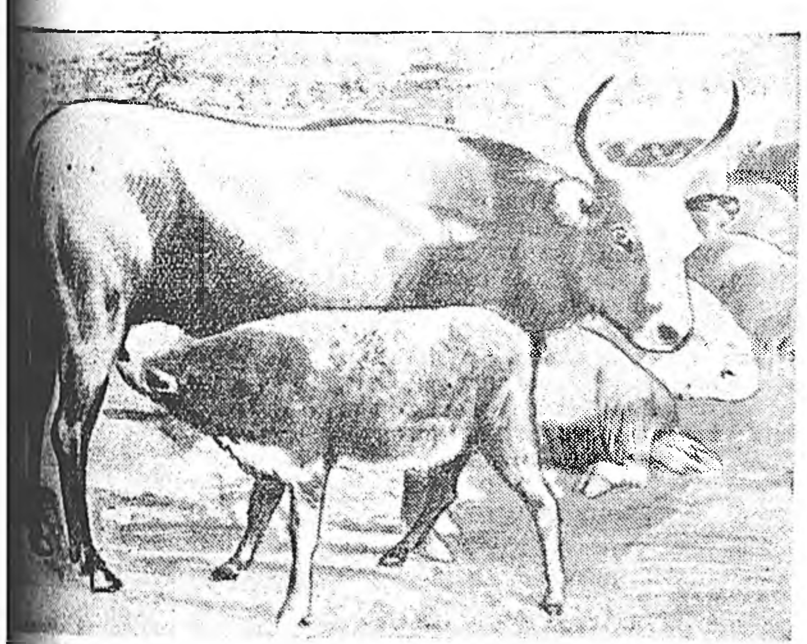
Иигэжэ Маленковой н... колхозойхид түрэл Комму... скэ партиингаа XX съезды... амжалтаар угтахын түлөө ... тэмсэжэ байна. **С. ...**

Механизаторнуудай жэшээтэ ажал

ПЕТРОПАВЛОВКА, (**Телефоноор абтаба**). Үшөөтэйн МТС-эй № 3 тракторна бригада (бригадирынь Е. П. Бутаков) Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг юм. Тус бригада колхозой нийтын малда үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэлсэхын тулада хабарһаа хойшо эршэмтэйгээр ажаллана. Тиин бригадын механизаторнуудай хүсөөр тус тустаа 150 тонныя 3 набтар башни баригдаһан байгаа. Тиигэжэ мүнөө тэдэнэр 353 тонно силос, тэрэ тоодо 70 тонно кукурузын силос даража ... бэ. Силос даралгада трак... силка, силос хэршэдэг нэг... хүдэлмэрилнэ. МТС-эй бо... хозой 3 автомашина кукур... намаа шэрэжэ байна. Трак... силкын машинист нүхэр ... үдэрэйнгөө даалгабариие ... 110 процент хүрэтэр дүүрг... тракторист Жимбэ Норбо... рээ бүтээсэтэйгөөр ашаг... лай амжалта туйлана.

Т. Бал...

Хайнаг, һарлагууд тухай

...й республикын холын аймагаар болохо Закаменай ай... саада захын «Улаан Да... колхозой Зуһалан гэжэ нютагта холодоо газарта хүрэмэ ноо... бараан зүһэтэй, ехэнхи... һарлагуудые, мүн шорон ...эртэй мориндол адли һүүл... үндэр хайнагуудые хара-

...эртэ бодо малнууд үндэр ...арта, гол түлэб Түбэдтэ ...эгдэдэг юм. Мүн манай ...хын зарим хада газартай ...та—Закаменай, Ахын, Түн... аймагуудта үсхэбэрилэгдэ... Закаменай аймагай ...алын «Улаан Далахай», ...изм», Кагановичын нэ... колхозуудта энэ үүлтэ... олоор үсхэбэрилэгдэдэг юм. ...хайнагууд юугээрээ һайн ..., удхэн һүтэй байдаг, ...агта даарадаггүй, үбһэ тэ... ...аар эдижэ, бүхэли үбэлөө ...дэ ябажа эдеэлдэг байха ...аг, һарлагууд тон шэрхи, ...рилэхэдэ хүндэ ашаа шэ... ...ло газарта ядаралгүйгөөр ...айна. Гэдэһэн дороо ноохо ...адаг тула үбэлдөө саһан ...тэхэдээ даарадаггүй. Һар...агуудай үшөө нэгэ һайн та... гэхэдэ, тэдэнэр шонодо ...түй байха юм. Нэгэ һүрэг үүлтэрэй мал соо нэгэ һарлагые табяа һаа, шоные оройдоо дүтэ хүргэдэггүй.

Һарлаг буха монгол үнеэн хоёрой хоорондоһоо гараһан үнеэн уһан хайнаг гэжэ нэрлэгдэдэг. Тиимэ хайнагууд һү ехэтэй байдаг юм. Сүүдхэдээ зариманиинь 15—17 литр хүрэтэр үдхэн һү үгэдэг байна. Харин хойшо хойшодоо болоходоо, жэшээлхэдэ, уһан хайнагһаа гараһан тугал үнеэн болоходоо һү гарахынгаашье, мүн бэеынгээ томын талаар эхэдээ хүрэдэггүй юм. Тиигэжэ хойшо хойшодоо үүлтэрынь муудадаг нэгэ дутагдалтай. Энэ дутагдалые усадхаха тушаа республикын научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай оролдолго гаргаа һаань һайн байгаа. Закаменай аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд нютагай эрхэ байдалда тааранхай иимэ малые олоор үсхэбэрилхэ, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. Эндэхи колхознигууд өөһэдтөө гол түлэб һарлаг, хайнаг үнеэдые баридаг юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үдхэн ехэ һү үгэнэ, үбэлдөө үбһэ тэжээл багаар эдинэ. Тиимэһээ Закаменай аймагай партийна, советскэ хүтэлбэрилхы организацинууд, мүн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ үүлтэрэй мал олошоруулха тушаа оролдолго гаргаха ёһотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээрэхинь тугалтай хайнаг, доронь һарлаг буха харуулагдана.

Д. Балдановай фото-текст.

...ашадые нүүдэл худалдаа наймаагаар хангана

...аймагай Комсомольско ...удаа үбһэ хуряалга дээрэ ...лжэ байгаа колхознигуу... ...дэл худалдаа наймаагаар ...агүй хангажа байһан

...элэн мүнөө тус сельпогой ...лэгшэд таряа хуряалга ...аллажа байһан колхозни... ...үүдэл худалдаа наймаа... ...ана. Тус сельпогой най... ...д колхозой центрһээ хэ... ...метрын газарта байдаг по... ..., механизаторнуудай бай... ...ерэжэ, даб гэһээр хэрэг... ...бараа: сай, сахар, дабһа, ...үрүул, мылэ, бүд, ниидхэ бо... ...дые асаржа наймаална. ...эдэ, сельпогой наймаалаг... ...Степанов Эгэтын сомоной ...нэрэмжэтэ колхозой гэ... ...нүүдэл худалдаа наймаа... ...адаг юм.

...жэлдэ манай сельпогой ...шад ажалшадай дунда ...удалдаа наймаа илангаяа һайнаар эмхидхээ, — гэжэ наймаалагша нүхэр Степанов хөөрэнэ. — Тиихэдэ отара, фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд нүүдэл худалдаа наймаанай ерэхэдэ эд бараа элбэгээр худалдажа ябадаг болоо. Ушар юуб гэхэдэ, колхозой правлени һара, квартал бүхэндэ колхознигуудайнгаа ажалта үдэрнүүдтэ мүнгэ авансаар үгэдэг болоо. Энээнэй ашаар колхозой гэшүүд помагазинһаа үнэтэй, мүн хүнгэншье юумые хододоо абажа байдаг. Хэрэгтэй зүйлнүүдээ тэдэнэр захижа асаруулдаг.

Нүхэр Степанов КПСС-эй ээлжээтэ XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байна. Мүнөө тэрэ һара бүриингөө даалгабаринне 130—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Б. Цыремпилов.

Колхознигууд шэнэ гэрнүүдые барина

...аймагай Калининай ...колхозой колхознигуудай ...жэлһээ жэлдэ улам ...арна, колхозно тосхон ...хэлтэй болгогдоно. Эн... ...знигууд байрын шэнэ гэр... ...р барина. Гансахан энэ жэлдэ тэдэнэр арбаад шэнэ гэрнүүдые барижа ороо. Үшөө 10 гаран шэнэ гэр баригдажа байнхай. Тиихэдэ колхоз гостиница ба шэнэ бани бариһан байна.

Н. Кузьмин.

— СЭЛЭНГЫН — АЙМАГТА

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭЖЭ БАЙНА

Сүхын МТС-эй комбайнернууд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, шэнэ уялгануудые абана. Жэшээлбэл, комбайнернууд Т. Б. Цыциков, И. Б. Бадмаев «С-6» комбайнаар үдэр бүри 33—35 гектар таряа хуряаха, И. Н. Губнин, С. И. Ульянов, П. Л. Гончиров, В. Р. Ганжуров, Н. Коломин гэгшэд «С-4» ба «Коммунар» комбайнаар үдэр бүри 20—21 гектар хуряаха гэһэн шэнэ уялгануудые абаа һэн. Мүнөө тэдэнэр эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

СИЛОС ЕХЭЭР ДАРАХАНЬ

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 310 гектар кукуруза тариһан юм. Тэрэнь һайнаар ургаа. Кукурузаяа хуряажа, һайн силос болгон дарахын тулада колхоз 40000 тоннын багтаамжатай набтар башнинуудые ба траншейнүүдые баряа һэн. Мүнөө үедэ силос даралга түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор 100 гаран тонно силос дарагдаад байна.

КОЛХОЗОЙ САД СОО

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хэдэн жэлэй саада тээ сад таряа һэн. Энэ садһаа колхоз нёдондо 31800 түхэригэй олзо абаа. Мүнөө садовод комсомолка Ольга Черениновагай оролдолгоор садынь һайнаар ургэжэжэ, баян ургаса хуряагдахаар хүлеэгдэнэ.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАДАЙ БЭЛЭГ

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишад КПСС-эй XX съездын угтамжада һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээ.

Эндэ һаалишан-комсомолка Лидия Бадмаева ажахын жэлэй үнгэрһэн 10 һара соо даажа байһан һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3156 литр һү, Гармаева Дарима — 1899 литр, Очиржапова—2348 литр, Алешина — 2366, Цыренжапова — 2889 литр һү һааһан байна.

Энэ фермын комсомолканууд хододоо түрүү зэргэдэ ябана. Мүнөө тэдэнэр жэлэй дүүрэтэр уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

ЭРХИМ КОМБАЙНЕР

Сэлэнгын МТС-эй комбайнер Даниил Думнов мүнөө тус аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ «Коммунар» комбайнаар хүдэлмэрилхэ зуураа, 6 үдэрэй турша соо 76 гектар таряа хуряагаа. Заримдаа нүхэр Думнов хоёр үдэрэй даалгабари нэгэ үдэр соо дүүргэнэ.

Б. Жаргалантуйский.

Баргажанай аймаг һү тушааха түсэбөө дүүргэбэ

Баргажанай аймагай колхозууд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэрине бэелүүлэн, һү һаалгаар энэ жэлдэ ехэхэн амжалта туйлаа. Ажахын жэлэй 10 һарын дүнгүүдэй ёһоор аймагай колхозууд дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө 510 литр һү һааһан байна. Энэнь нёдондоной энэ хугасаатай сасуулхада 200 гаран литрээр ехэ болоо.

XVIII партсъездын, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай һаалишад илангаяа һайн амжалтануудые туйлаа. Эдэ колхозуудта дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө 800 гаран литр һүн һаагдаһан байна.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишад нүхэд Кожевина, Коновалова болон бусад үнеэн бүриһөө 1000 гаран литр һү һаажа, аймаг соогоо мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тиин һаалишад Л. Кожевина, Джигитканова гэгшэд июль һара соо үнеэн бүриһөө 250 литр һаагаа.

Һү һаалгые дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар аймагай колхозууд гүрэндэ һү тушаалгаяа уридшалан дүүргэһэн ба бэлэдхэлэй дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр гүрэндэ һү худалдаха даалгабаряа холо үлүүлһэн байха юм. Тиигэжэ аймагай колхозууд 222 мянган литрын орондо 439 мянган литр һү гүрэндэ худалдаһан байна. Жэшээлхэдэ, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз һү худалдаха түсэбөө 443 процент, Маленковой нэрэмжэтэ колхоз — 356 процент дүүргээ.

Мүнөө гүрэндэ һү худалдалга үргэлжэлһөөр.

Д. Гыргенов.

Вьетнамай Демократическа Республикын 10 жэл

Арбан жэлэй саада тээ, 1945 оной сентябриин 2-то, вьетнамска арад хариин булимтарагшадай дарлалтые хобхолон хаяжа, бэеэ даанхай Вьетнамай Демократическа Республикые вьетнамска арадай вождь Хо Ши Мин толгойтойгоор байгуулһан тухайгаа соносхоо һэн. Энэ гайхамшагта үдэр вьетнамска арадай хуби заяанда болоһон түүхэтэ ехэ хубилалта ба агууехэ национальна һайндэр болоһон юм.

Бэеэ даанхай болохын түлөө вьетнамска арадай хэһэн олон жэлэй тэмсэлые Вьетнамдахи антиимпериалистическэ, антифеодальна революци түгэсхэбэ. Революци хэһэн гол хүсэнүүдынь хүдэлмэришэн анги таряашад хоёр мүн. Хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро байгуулагдаһан эдэ хоёр ангинуудай бата бэхи холбоо барисаан арадай революциин илалтын шиидхэхы услови болоо. Хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы авангард — Индо-Хитадай Коммунистическэ парти революционно арадые толгойлоо һэн. Энэ парти национально- сүлөөлэлгын тэмсэлэй үедэ үргэн олон ажалша ниитын этигэл найдабарида хүртэһэн, тэдэнние эмхидхэжэ, бүгэдэарадай восстанида бодхооһон ба илалтада хүргэһэн байна.

Вьетнамска арадай-демократическа революци хадаа Зүүн зүгтэ боложо байһан социально-политическэ гүнзэгы хубилалтануудые элирүүлэн харуулна. Сэсэн мэргэн Ленинэй урид хараһанай ёһоор, Вьетнамдахи революци «Зүүн зүгэй арад ниитын шэнэ ажабайдалда бэеэ даажа хабаадагшад, тэрэнние зохёогшод болон бодожо байһан үедэ» эхилээ. «...Олон зуун миллион эдэ хүн зон бэеэ даанхай бэшэ, хүсэд эрхэгүй нацанууд болоно, эдэ нацанууд мүнөө хүрэтэр империализмын уласхоорондын политикын объект боложо байгаа, эдэ нацанууд капиталистическэ культурада ба болбосоролдо хэрэгтэй үтэгжүүлгын материал боложо лэ байгаа юм», гэжэ Ленин хэлээ һэн. (Зохёолнууд, 30-дахи том, 138-дахи нюур).

Вьетнамска революци Хитадта, Индидэ, Индонезидэ болон зүүн зүгэй бусад оронуудта болоһон революционно хүдэлөөнтэй нэгэ доро хэгдэһэн байна. Тус революци энэ хүдэлөөнэй олоһон һургаалые, илангаяа Хитадай Коммунистическэ партиин революционно дүй дүршэлые ашаглаа һэн. Фашистска бүлэг гүрэнүүдые Советскэ Союзай ба бусад оронуудай бута сохиһоной эсэстэ байгуулагдаһан таатай зохид оршон байдал Вьетнамда арадай революциин илахадань ашатай туһатай байгаа.

Вьетнамска арад хариин булимтарагшадые даража илаад, арадай-демократическа гүрэн байгуулжа эхилээ һэн. Зүгөөр, Вьетнамай Демократическа Республикада удангүй, империалистнууд дахин добтолоо бэлэй. Орон дотор үнэн зүб, патриотическа дайн эхилээ һэн. Энэ дайн арадай-демократическа байгуулалтын хэр зэргэ бата бүхэ байһанине шалгаһан байна. Тиихэтэй хамта вьетнамска арад өөрынгөө залуу гүрэнние бэхижүүлхын тула бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргажа байгаа.

1946 оной январиин 6-да Вьетнамай Национальна суглаанда бүгэдэниитын сүлөөтэ һунгалта хэгдээ һэн. Тэрээндэ бүхы һунгагшадай 90 гаран процентнь хабаадаа. Энэ һунгалта хадаа шэнэ, демократическа байгуулалтада вьетнамска арадай үнэн сэхэ байһанине эли тодоор гэршэлэн харуулаа. 1946 оной мартда Национальна суглаанай нэгэдэхи сесси дээрэ Вьетнамай Демократическа Республикын правительство байгуулагдаа һэн. Республикын президентээр ба правительствые толгойлогшоор Хо Ши Мин нэгэн һаналаар һунгагдаба. Тэрэ жэлэй ноябрьда бүгэдэарадай зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр Национальна суглаан демократическа Конституци баталан абаа һэн.

Арадай засаг вьетнамска арадай хүсые улам бата ехэ болгоо. 1946 ондо Вьетмин гэжэ лигэһээ гадна, Льен-Вьет гэжэ Национальна союз байгуулагдаа. Республикые үгы хэхэ ба арадай революциин туйлалтануудые усадхаха гэжэ һэдэһэн республикын дайсадта эсэргүүсэн олониитын эдэ хоёр организацинууд эдэбхитэйгээр тэмсэбэ. Вьетнамска арадай нэгэдэлые хахаргаха гэжэ оролдоһон хархис хүсэнүүдэй бүхы һэдэлгэнүүд хододоо буруу һүрэдэг һэн. 1951 ондо Ажалшадай парти байгуулагдажа, арадай энэ нэгэдэлые бэхижүүлээ. Ажалшадай парти үнэхөөрөө ниитэ зоной парти болоо. 600 мянга гаран хүнүүд тэрээнэй гэшүүдынь болоно. 1951 оной мартда Вьетмин Льен-Вьет хоёр нэгэ Национальна фронт болон нэгэдэжэ, Льен-Вьет нэрэтэй болоо юм.

Дайнай үедэ Ажалшадай парти ба арадай правительство национальна экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ угаа ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Республика дотор хэдэн арбаад предприятинууд байгуулагдаа һэн. Тэдэнь Вьетнамай Арадай армине хэрэгтэй бүхы юумээрнь хангадаг һэн.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, Вьетнамай хүн зоной 90 процент болодог таряашадай ажабайдалые һайжаруулха талаар арадай правительствын үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдаа һэн. Правительство болбол помещигүүдэй зүгһөө таряашадые мүлжэхэ ябадалые хизаарлахын зорилгоор хэдэн декредүүдые баталан абаһан байгаа. Тэрэ тоодо арендпэ түлбэриие 25 процентээр бага болгохо тухай 1949 оной июлиин 14-нэй декрет ороно. 1951 оной гаратар 253.882 гектар газар хариин плантаторнуудһаа ба урбагшадһаа хуряагдан абтажа, тон үгытэй таряашадта үгтэһэн байха юм. 1953 оной эсэс багта Национальна суглаанай 3-дахи сесси хадаа помещигүүдэй зөөриие усадхаха ба газар элдүүрилдэг хүнүүдтэ газар үгэхэ тухай хуули гаргаа. 1954 ондо энэ хуули бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

Вьетнамай Демократическа Республика культурна байгуулалтын талаар ехэ амжалтануудые туйлаа. Үшөө дайнай үедэ арадай правительство олон мянган курсанууд болон һургуулинуудые нээһэн юм. Тэндэнь ехэшүүл ба үхибүүд һурадаг байгаа. Дайнай дүүрэхэ үедэ орон доторнь хэдэн миллион хүнүүд үзэг бэшэгтэ һуража байгаа. Республика дотор тусхай һургуулинууд, хэдэн дээдэ һургуулинууд нээгдээ.

Сүлөөлэлгын дайнай үедэ республика хүсэд һайн арми байгуулаа. Тэрэ арми дайсадтай хэһэн байлдаанүүд соогуур хатуужажа, өөрынгөө эхэ ороной эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалжа шадахаа хүсэтэй болоо. Вьетнамай Арадай армиин хүсэтэй болоһониинь, добтолгын байлдаануудые хэжэ шадаха байһаниинь 1954 оной майда Дьен-Бьен-Фу гэжэ хэрэмые добтолхо үедэ илангаяа тодоор харагдаа һэн. Тэндэ дайсанай бүлэг сэрэг бута сохигдоһон байгаа. Дайнай хүшэр хүндэ шалгалтые Вьетнамай арадай-демократическа байгуулалтын дабажа гараһаниинь энэ байлдаанай һүүлээр ажаг һэжэггүй болоо һэн.

Табан агууехэ гүрэнэй — СССР-эй, Хитадай Арадай Республикын, США-гэй, Англиин болон Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн Советскэ Союзай үүсхэлээр зарлагдажа, Индо-Хитадта дайн байлдаа болюулха тухай тэрэнэй абаһан шиидхэбэри хадаа вьетнамска арадай национально-сүлөөлэлгын хүдэлөөнэй амжалтые уласхоорондын хэмжээндэ мэдэрһэн ябадал мүн болоно. Вьетнамай Демократическа Республика өөрынгөө эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалаа.

Женевскэ хэлсээнүүдэй ёһоор, Вьетнамай газар 17-дохи параллельһээ нэгэ бага урдуур гараһан сэрэгэй демаркационно хилээр миил саг зуура хубаагдаһан байна. Тус хэлсээнүүдтэй зохилдуулан 1956 оной июльдэ бүгэдэниитын һунгалта үнгэргэгдэһэнэй һүүлээр, энэ хилэ усадхагдаха юм.

Мүнөө Вьетнамда экономическа ба культурна шэнэдхэн байгуулалтанууд саашадаа бэелүүлэгдэжэ байна. Парти, правительство аграрна реформо үнгэргэлгые онсо ехэ удхашанартай дээрэ тоолоно. Мүнөө үедэ помещигүүдһээ 300 мянган мау (1 мау $1/3$ гектартай адли юм) газар, тэрэшэлэн ехэ олон хүдэлмэриин мал, хүдөө ажахын зэр зэмсэг, 13 мянга гаран гэрнүүд болон барилганууд, хэдэн мянган тонно эдеэ хоол ба бусад зөөри хогшол хуряагдажа, худалдагдажа абтаһан байна. Хүдөө ажахые дэбжээхын тула арадай правительство ирригационно барилгануудые заһабарилха ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Дайн байлдаанай болюулагдаһанай һүүлээр олон городууд болон районууд ажалшадай мэдэлдэ үгтөө. Тэндэнь промышленность бага ехэшье һаа, бии байгаа. Жэшээнь, Ханой, Хайфон, Нам-Динь городуудта, нүүрһэнэй бассейн Хон-Гай—Кам-Фа райондо промышленность бии. Зүгөөр, дайнай үедэ промышленность ехээр һандаргагдаһан юм. Колонизаторнуудай сэрэгүүд эдэ районуудһаа гаража ошоходоо зарим предприятинуудые задалһан, заримыень һандаргаһан байгаа.

Промышленность болон транспортые али болохо түргэнөөр һэргээн бодхоохо зорилго Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын үмэнэ табигдаба. Тиин энэшье талаар амжалта туйлагдаа. Хон-Гайн нүүрһэнэй бассейн хүдэлжэ эхилбэ. Мүнөө тэндэ 6 мянга шахуу хүн ажаллана. Үдэр бүри 2 мянга шахуу тонно эрхим шанартай нүүрһэн малтагдан абтана. Ханойдо хэдэн арбаад предприятинууд һэргээн бодхоогдоо, Хайфондохи предприятинууд һэргээн бодхоогдожо байна. Эдэ городуудта электростанци хүдэлнэ. Тиихэтээ хамта правительство үмсын предприятинуудта ехэ анхарал хандуулна.

Энэ жэлэй июльдэ КНР-эй столица—Пекин ба ДРВ-гэй столица—Ханой хоёрой хоорондо сэхэ зам харилсаа нээгдэбэ. Энэ зам дотоодын ба гадаадын худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ ехэ ашатай туһатай байна.

Культурна байгуулалтын талаар арадай правительство ехэ юумэ хэжэ байна. Техническэ кадрнуудые һургажа гаргаха курсанууд болон һургуулинуудай тоо олон болгогдобо. Эхин ба дунда һургуулинууд илангаяа шэнээр сүлөөлэгдэһэн районуудта олошоруулагдаа. Колониальна дарлалтын байһан сагта тэдэ районуудай хүн зоной олонхинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм.

Демократическа шэнэдхэн байгуулалтанууд, илангаяа аграрна реформо ангиин шанга тэмсэлэй оршон байдалда бэелүүлэгдэнэ. Олон помещигүүд аграрна реформо үнгэргэлгэдэ эсэргүүсэнэ. Тэрэшэлэн зарим промышленнигууд эсэргүүсэлтэ хэнэ. Гэбэшье, вьетнамска арад Ажалшадай партиин хүтэлбэри доро ябажа, экономикоёо һэргээн бодхоохо, шэнэ культура байгуулха, өөрынгөө газар дээрэ һаруул һайхан ажабайдал зохёон байгуулха хүсэл зоригтой байна.

Вьетнамай Демократическа Республикын туйлаһан амжалтанууд ехэ гээшэ. Тэдэ амжалтанууд хадаа колониальна дарлалтые бэеһээ хобхолжо хаяһан арадай ямар ехэ юумэ хэжэ шадаха байһанине гэршэлэн баримтална. Бэеэ даанхай демократическа гүрэнөө байгуулжа байхадаа вьетнамска арад Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын болон социалистическэ лагериин бусад оронуудай үзүүлжэ байһан морально-политическэ ба материальна дэмжэлгэдэ түшэглэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикада 400 миллион түхэриг бусаалтагүйгөөр үгэхэ тухай Советскэ правительствын шиидхэбэри вьетнамска арадтай советскэ арадай үнэн зүрхэнэй хани барисаатай байһанине эли тодоор гэршэлэн харуулна. Энэ мүнгэн хүн зоной ажабайдалые һайжаруулхын ба ДРВ-гэй экономикые һэргээн бодхоохын, тэрэ тоодо промышленна ба коммунальна 25 предприятинуудые һэргээн бодхоохын тула үгтэһэн байна. Советскэ правительство тэрэшэлэн вьетнамска мэргэжэлтэдые һургажа бэлэдхэхэ, бэдэрэлгын геологическа хүдэлмэри үнгэргэхэ, халдабарита үбшэнгүүдые һэргылхэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ гэһэн уялга абаба. Советскэ Союзай ба Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээ баталагдажа, худалдаа наймаан улам үргэдхэгдэхэ болоо.

Экономикоёо һэргээн бодхоохо, хүн зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэнь вьетнамска арадта тэрэнэй агууехэ хүршэ — хитад арад ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Энэ оной июньдэ Хитадай Арадай Республикын правительство Вьетнамай Демократическа Республикын правительстводо 800 миллион юань мүнгэ бусаалтагүйгөөр үгөө. Энэ мүнгэн зөөри промышленностиин элдэб һалбаринуудые, түмэр замай транспортые һэргээн бодхоолгодо хэрэглэгдэхэ юм. КНР-эй ДРВ-гэй хоорондо худалдаа наймаан ехээр хэгдэнэ. 1955 ондо эдэнэй хоорондохи худалдаа наймаан 1954 онойхиһоо 4 дахин ехэ болохо. Энэ оной августда Вьетнамай Демократическа Республика Чехословацка Республикатай худалдаа наймаанай хэлсээ баталаа. Мүн арадай демократиин бусад оронуудтай экономическа холбоогоо Вьетнам хүгжөөнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикын правительство бүхы арадтаяа хамта шэнэ, сүлөөтэ ажабайдал байгуулжа, ороноо нэгэдхэхын тула бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргажа байна. Харин тиихэдэ Урда Вьетнамай засаг баригшад арадай хүсэл зоригто эсэргүүсэн, ороноо хубаагданхай зандань үлөөхэ, Урда Вьетнамда феодальна ёһо гурим байлгаха гэжэ оролдоно. Энэ оной августын 10-да Урда Вьетнамай правительство хадаа орон дотор бүгэдэниитын һунгалтада бэлэдхэхэ тухай асуудалнуудые хамтадаа зүбшэн хэлсэе гэһэн Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын дурадхалые абангүй буруушаагаа. Урда Вьетнамай премьер-министр Нго Динь Дье зүбшэн хэлсэлгэ хэхэһээ арсахалаа гадна, Женевскэ хэлсээнүүдэй ёһоор 1956 ондо үнгэргэгдэхэ ёһотой һунгалтые таһалдуулха һанаатай. Урда Вьетнамай хүн зон энэ политикые буруушаана. Женевскэ хэлсээнүүдые дүүргээл һаа, Урда Вьетнам хүндэ байдалһаа гараха байна гэжэ тэдэнэр батаар найдана.

ДРВ-гэй правительство Женевскэ хэлсээнүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ.

Вьетнамска арад ажахыгаа һэргээн бодхоохын ба хүгжөөхын түлөө, хүн зонойнгоо материальна ба культурна байдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан үедөө, ехэ ороноо амгалан аргаар нэгэдүүлхын ба бэеэ даанхай болгохын түлөө тэмсэжэ байһан үедөө Вьетнамай Демократическа Республикын байгуулагдаһаар алдарта 10 жэлэй ойе угтажа байна.

Советскэ арад национальна һайндэрөөрнь дашарамдуулан хани барисаата вьетнамска арадые үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, өөрынгөө һайхан оронние һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ амгалан тайбан, демократическа үндэһэ һуури дээрэ Вьетнамай национальна нэгэдэлые тогтоохо хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень тэрээндэ хүсэжэ байна.

И. ПОДКОПАЕВ.

Антонин Запотоцкий үбшэлөөд байна

ПРАГА, августын 31. (ТАСС). Августын 30-най үдэр республикын президент Антонин Запотоцкиин зүрхэниинь муудаба гэжэ республикын президентын канцеляриин мэдээсэлые чехословацка телеграфна агентство дамжуулба. Шуһанайнь гүйсэ һайн бэшэ гэжэ элирүүлэгдэбэ. Врачнар президентын бэеын элүүрые ажаглан хаража байна.

ПРАГА. августын 31. (ТАСС). Чехословацка Республикын президент нүхэр Антонин Запотоцкиин бэеын элүүр тухай 1955 оной августын 31-дэ тунхаглагдаһан нимэ мэдээсэлые чехословацка телеграфна агентство дамжуулба:

Республикын президент Антонин Запотоцкиин зүрхэнэйнь сохисо ба шуһанайнь гүйсэ һулараһан байна. Эмшэлгэ хэһэнэй һүүлээр зүрхэнэйнь сохисо бараг һайн болобо. Мүнөөдэр үглөөнэй 6 часта тэрэнэй температура 36,3 градус байба. Һудалынь жэгдэ һайнаар сохилно. Һүниндөө тэрэ һайн унтаа.

Профессор Милош Нетоушек, профессор Братислав Ионаш, медицинскэ наукануудай доктор профессор Марков, гүрэнэй санаториин директор д-р Франтишек Заводный гэгшэд мэдээсэлдэ гар табиба.

Советскэ хүдөө ажахын делөгаци США-гаар ябажа байна

САН-АНТОНИО. (Техас штат), августын 29. (ТАСС). Техас штадай урда районуудта «Санта Гертрудис» гэжэ мяхалиг үүлтэрэй малай хэр зэргээр үсхэгдэжэ байһан тухай советскэ хүдөө ажахын делегациин гэшүүн Голубаш табан үдэрэй турша дотор һонирхобо. «Санта Гертрудис» гээшэ энээнэй урда тээ мэдээжэ болоһон «Шортгорн» ба «Брахман» гэжэ индийскэ үүлтэрһээ гараһан гансахан американска үүлтэр мүн болоно. «Санта Гертрудис» гэжэ үүлтэрэй мал хуурай газартай районуудта һайнаар үсхэбэрилэгдэдэг юм. Ехэ халуунда дииилдэдэггүй, тэжээл багаар эдидэг ба түргэнөөр таргалдаг байһанаараа энэ үүлтэрэй мал бусад малнуудһаа илгардаг. Энэ үүлтэрэй малые США-һаа газаа тээшэнь худалдан абаашажа, Латинска Америкын оронуудта болон Австралида үсхэбэрилдэг. Нүхэр Голубаш Вашингтондо байгаа советскэ посольствын худалдаа наймаанай советник Костюхинтай хамта Сан-Антонио, Коталла городууд шадарай мал үсхэбэрилгын ехэ ехэ ранчонуудаар (фермэнүүдээр) ябаба. Тиин тэдэнэр Советскэ Союз асархын тулада «Санта Гертрудис» гэжэ үүлтэрэй 60 толгой малые илган абаһан байна.

Советскэ хүдөө ажахын делегаци Канадада ошоод байна

РЕДЖАЙНА, августын 30. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Шэнисэ үйлэдбэрилхэ талаар Канадын эгээн гол газар болохо Саскачеван провинциин хүдөө ажахытай үсэгэлдэр советскэ хүдөө ажахын делегаци танилсажа эхилбэ. Эгээл эндэ бүхы оронойнь хуряадаг шэнисын 60 процентнь абтадаг байна. Эндэ 15 миллион акр талмай дээрэ шэнисэ таригдадаг юм. Саскачеванай бүхы хүн зонойнь 55 процентнь хүдөө ажахы эрхилдэг.

Канадын хүдөө ажахын министрын орлогшо Чэгнон, Саскачеванай хүдөө ажахын министр Боллет, энэ провинциин хэлхээ холбооной министр Кузяк, провинциин парламентын гэшүүд, Канадын ба Саскачеван провинциин хүдөө ажахын министерствын мэргэжэлтэд советскэ делегациие үдэшэжэ ябаба.

Реджайна городһоо урагшаа 25 миль газарта байһан Питерсонэй фермые үглөөгүүр делегаци хараба. Энэ фермын бүхы талмай 4 мянган акр юм. Тэрэнэйнь 2500 акр элдүүрилэгдэдэг байна. Энэ жэлдэ 800 акр газарта шэнисэ таригданхай. Ерэхэ жэлдэ шэнисэ тарихын тула мүн тэды шэнээн газар бэлдэгдэнхэй. Питерсонэй фермэдэ акр газарһаа дунда зэргээрээ 20—25 бушель ургаса абтадаг.

Үдын хойно советскэ делегаци Уэйборн город шадар байһан Хибнерэй фермые ошожо хараба. Эндэ гол түлэб шэнисэ ба улһан таригдадаг юм.

Делегациин гэшүүд фермернүүд Питерсон, Хибнер гэгшэдтэй дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэбэ. Шэнисэ тариха тухай, мал үсхэхэ ба ажалаа механизацилха тухай тэдэнэр хэлсэһэн байна. Ургасаяа худалдахань бэрхэтэй гэжэ фермернүүд тэмдэглэбэ.

Үдэшэниинь городой эгээн һайн гостиница соо Саскачеван провинциин правительство советскэ хүдөө ажахын делегациин хүндэлэлдэ обед хэбэ. Саскачеван провинциин правительствын премьер-министр Дуглас, Канадын хүдөө ажахын министр Гардинар, провинциин финансын министр Бэртон, хүдөө ажахын министр Ноллет, социальна тэдхэмжын министр Стэрди, нютагай захиргаанай хэрэгүүдые эрхилхэ министр Макинтош, элүүрые хамгаалха министр Бентли, ажалай министр Уильямс, гэгээрэлэй министр Лойд, олониитын ажалай министр Дарлинг, хэлхеэ холбооной министр Кузяк, энэ провинциин хуули гаргадаг суглаанай спикер Джонстон, Шэнэ Шотланди гэжэ провинциин правительствын ажалай министр Нанн, нютагай кооперативна фермерскэ организацинуудай түлөөлэгшэд, канадска ба хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэд обед дээрээ байлсаба.

Советскэ Союзай һалбаран хүгжэхын түлөө хундага үргэхэ зуураа, Канадын хүдөө ажахын министр Гардинер иигэжэ хэлэбэ: «Манай эндэ таригдадаг хүдөө ажахын олохон культурануудай эхэ нютаг болохо газарһаа ерэһэн айлшадые би амаршалха байнаб.... Газар уһанайнгаа талаар, хүн зонойнгоо тоогоор дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ оронуудай нэгэн болохо СССР-эй түлөө юрөөл табиха зуураа, энэ оронтой үнгэрэгшэ дайнай үедэ хани нүхэд байһан ушараа баяртайгаар тэмдэглэнэб... Бидэнэй зарим нэгыемнай Советскэ Союзда айлшаар ошохые уриһан байна. Тэрэниие бидэ ехэ үндэрөөр сэгнэнэбди. Хоорондоо делегацинуудые эльгээлсэхэдэмнай Советскэ Союз ба Канадын үни удаан саг соо хани барисаатай байха ябадалда ехэ туһа болохо байна. Тиин али алиндамнайшье ашаг олзотой байха юм.... СССР-эй һалбаран хүгжэхын түлөө хундага үргэхэдөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бэхижэхын түлөө үргэнэ гээшэбди».

Реджайна городой зүгһөө мэрэй орлогшо Робинсон делегациие амаршалан үгэ хэлэбэ. «Үнэн сэдьхэлээрээ эб найрамдалые хүсэжэ, агууехэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые угтанабди. Тэдэнэй айлшаар ерэһэн ябадал хадаа бүхы һэлмэжадануудаа хайлуулжа, анзаһанууд болгон шудхаха сагыемнай улам дүтэлүүлхэ бэзэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди».

Саскачеван провинциин правительствын премьер-министр Дуглас иигэжэ хэлэбэ: Саскачеванай арад зон советскэ делегациие айхабтар хүндэтэйгөөр угтажа байна, манай арад зон энэ делегациие һайн сэдьхэлээрээ ерэһэн айлшад гэжэ тоолоно. Канадын хүн зон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал тогтоохын түлөө эрмэлзэнэ гэжэ СССР-эй арадуудта дамжуулхыень советскэ делегациие Дуглас гуйһан байна.

Советскэ арадта һайн һайхан хүсэлнүүдээ мэдүүлһэнэйнь түлөө советскэ делегациин толгойлогшо В. Мацкевич Саскачеван провинциин правительствода баярые хүргэбэ. Манай оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаае улам үргэдхэхэ тухай, Канада СССР хоёрой хоорондоо делегацинуудые эльгээлсэжэ байха тухай Канадын хүдөө ажахын министр Гардинерай уряалһан үгэнүүдтэй бидэнэр үнэн сэдьхэлһээ нэгэдэнэбди гэжэ В. Мацкевич хэлэбэ. «Эб найрамдал» гэһэн үгэнүүдһээ үлүү һайхан үгэнүүд манай орон дотор үгы гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлбэ. «Дайн сэрэг» гэһэн үгэнүүдтэ манай арад зон хэлэшэгүй ехээр дурагүйтэдэг юм гэбэ. Манай орон һүүлэй 50 жэлэй турша дотор һуйдхэлтэ ехэ дайнай аюулда гурба дахин орожо үзэһэн хадаа амгалан байдалай аша туһые һайса мэдэнэ. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 10 жэлэй турша дотор Советскэ Союзда ажахыгаа һэргээн бодхоохо талаар айхабтар ехэ ажал хэгдээ. Манай арад зон мүнөө үедэ промышленностяа ба хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар тон ехэ юумэ хэжэ байна.

Ажалда дуратай Канадын арад зоной энхэ амгаланаар ажаһуухыень В. Мацкевич хүсэбэ.

,,Гүрэнүүдэй хараа бодолнуудые хоорондонь дүтэлүүлхэ арга зам олохо"

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитедэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 30. (ТАСС). СССР, США, Англи ба Франциин правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй һайшаан дурадхаһантай зохилдуулан буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитет августын 29-дэ дахинаа хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Түрүүшын заседани дээрэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ ээлжээнэй ёһоор түрүүлэгшээр һууба.

Подкомитедэй хаалтатайгаар болоһон заседаниин үедэ СССР-эй, США-гэй, Англиин, Франциин ба Канадын түлөөлэгшэдэй хэһэн мэдүүлгэнүүдэй текстнүүд хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ үгтэһэн байна.

Советскэ правительствын һанамжаар хадаа, гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ А. А. Соболев өөрынгөө мэдүүлгэ дотор тэмдэглэбэ, буу зэбсэг хуряаха проблемые хаража үзэхэ үедэ ямар гол зорилго табигдаха ёһотойб гэбэл, энэ асуудалай талаар гүрэнүүдэй хараа бодолнуудые хоорондонь дүтэлүүлхэ, юрын буу зэбсэг хороохо тухай, мүн атомна зэбсэг хуряаха тухай асуудалай талаар зохихо хэлсээ туйлаха арга зам бэдэрхэ хэрэгтэй болоно.

Буу зэбсэг хуряаха, атомна зэбсэг хорихо, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха тухай Советскэ правительствын майн 10-най дурадхалнууд эгээ энэ зорилгые туйлаха хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ Соболев хэлээд, эдэ дурадхалнуудай гол удхые һануулба. Эдэ дурадхалнууд ямар онсо гол шэнжэтэйб гэхэдэ, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэлгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ сэхэ холбоотой бүхы асуудалнуудай талаар зохихо дурадхалнууд тэдээн дотор табигданхай.

Майн 10-най советскэ дурадхалнууд буу зэбсэг хуряалгые, атомна зэбсэг хорилгые 1956—1957 онуудай туршада хоёр ээлжээндэ үнгэргэхэ гэжэ хараална. Тус дурадхалнуудай ёһоор зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тусхай хэмжээн тогтоогдохо болоно. Тэрэ хэмжээндэ хүрэхын тулада Советскэ Союз, США ба Хитад 1-һээ 1,5 миллион хүрэтэр, тиихэдэ Франци ба Англи 650 мянган хүн хүрэтэр зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо ёһотой болоно. Бусад гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ зохихо хэмжээ тогтоохын тулада бүхэдэлхэйн конференци зарлаха гэжэ мүн тэрэшэлэн хараалагдана.

Атомна ба водородно зэбсэг туршажа үзэлгэ буу зэбсэг хороолгын түрүүшын шатада хоригдохо ёһотой гэжэ советскэ дурадхалнууд дотор хараалагданхай. Буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэжэ эхилхэтэеэ хамта гүрэнүүд болбол атомна зэбсэг хэрэглэхэгүйбди гэһэн тангаригта уялга абаха болоно. Атомна болон водородно зэбсэг үйлэдбэрилгэ энэ шатада гэхэ гү, 1957 ондо болюулагдажа, тэрээнтэй зохилдуулагдан сэрэгэй хэрэглэмжэнүүдэй талаар гүрэнүүдэй бюджетнэ һомололгонууд хороогдохо ёһотой, тиихэдэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба юрын түхэлэй буу зэбсэгүүдэй хороогдохо ниитэ хэмжээнэйнгээ 75 процент хүрэтэр хороогдоһоной һүүлээр атомна, водородно болон хүн зониие олоорнь хюдалгын бусад түхэлэй зэбсэгүүд гүйсэд хороогдохо зэргэтэй. Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын харилсан ажаллалга үргэдхэгдэн хүгжөөгдэхэ ёһотой гэжэ майн 10-най дурадхалнууд дотор хараалагдана.

Буу зэбсэг хуряаха хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлгые хинажа байха уласхоорондын хиналтын бодото хэмжээнүүд советскэ дурадхалнууд дотор тэрэшэлэн хараалагданхай.

Уласхоорондын хиналта тогтоохо тухай, хиналтын органой эрхэ ба түлөөлэлгэ тухай асуудал хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэлгые бэхижүүлхэ, буу зэбсэг хороолготой, атомна зэбсэг хорилготой холбоотой бусад хэмжээнүүдые үнгэргэхэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэтэй нягта холбоотой гэжэ Советскэ правительство тоолоно гээд Соболев хэлэбэ.

Баруун гүрэнүүдэй зүгһөө подкомитедтэ оруулагдаһан дурадхалнууд доторхи тэдээнэй хүсэлнүүд энэ оной майн 10-най советскэ дурадхалнууд дотор хараада абтанхай. Тусхайлбал, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэмжээн тухай, атомна зэбсэг хорилгые гансата бэшэ, харин шата шатаар үнгэргэхэ тухай, буу зэбсэг хороохо, атомна зэбсэг хорихо хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлгые хинаха нэгэдэмэл орган байгуулха тухай тэдэнэй хүсэлнүүд хараада абтаһан байна гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Баруун гүрэнүүдэй табиһан хэдэн дурадхалнуудые зүбшөөжэ, Советскэ Союз нилээд ехэ алхам хээ. Тиин мүнөө баруун гүрэнүүдэй ээлжээн болоо гэжэ Соболев хэлэбэ.

Саашань нүхэр Соболев болбол дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевэдэ болоһон зүблөөн дээрэ Советскэ правительствын июлиин 21-дэ табиһан шэнэ дурадхалнуудай гол удхые тайлбарилба. Тэдэ дурадхалнууд хадаа майн 10-най советскэ дурадхалнуудые саашадань нэмээн һайжаруулһан ябадал болоно.

Советскэ Союзай дурадхалнууд бүхы дэлхэйн үргэн олониитэдэ, мүн Европын ба Азиин хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэ һайшаагдажа, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай оруулһан шухала туһа нэмэри гээшэ гэжэ харагдан, тэдэнэртэ үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Гэбэшье, Советскэ правительствын майн 10-най ба июлиин 21-нэй дурадхалнуудта ямараар хандажа байһанаа баруун гүрэнүүд үшөөл хэлээдүй гэжэ тэмдэглэхэ ёһотой бологдоно. Подкомитедтэхи эдэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд заагдаһан дурадхалнууд тушаа һанамжануудаа хэлэхэ байха гэжэ найдажа байһанаа Соболев мэдүүлбэ.

Советскэ Союз зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо хэмжээ-ябуулгануудые бодотоор бэелүүлжэ эхилээ, тэрэ хадаа СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдые Австриһаа гаргагдаха сэрэгүүдэй тоогоор хороохо тухай ба Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe 1955 оной декабриин 15 хүрэтэр 640 мянган хүнөөр хороохо тухай шиидхэбэри гаргаа гэжэ советскэ түлөөлэгшэ онсо тэмдэглэбэ. Ехэ хэмжээнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй гүрэнүүд өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар зохихо хэмжээнүүдые дары абаха бэзэ гэжэ Советскэ Союз хүлеэнэ. Энэ хадаа уласхоорондын бэе бэедээ этигэлсэлгые саашадань бэхижүүлгэдэ заатагүй туһалжа, буу зэбсэг хороохо, атомна зэбсэг хорихо тухай асуудал шиидхэлгые бодото замда оруулха байгаа.

«Һүүлэй үеын баримтанууд, — гэжэ түгэсхэлдөө Соболев мэдүүлбэ,— илангаяа дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй дүнгүүд гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудтахи түгшүүрил зарим тэды һулаРуулагдаа гэжэ гэршэлнэ. Мүн тэрэшэлэн буу зэбсэг хуряаха, атомна зэбсэг хорихо тухай асуудалай талаар хараа бодолнуудай хоорондоо нилээд дүтэлһэн ушар хадаа Генеральна Ассамблейн даалгаһан зорилгонуудые түргэнөөр ба амжалтатайгаар бэелүүлхэдэ таатай зохид эрхэ байдалые подкомитедтэ олгобо.

Советскэ делегаци эдэ шухала ба хойшолуулагдашагүй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бусад делегацинуудтай урдынхи мэтээрээ харилсан ажаллахаар бэлэн байна».

США-гэй түлөөлэгшэ Лодж подкомитедэй хүдэлмэриин шухала удхашанартайе онсолон тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэри хадаа «Женевскэ зүблөөнэй хэды шэнээн шухала байһаниие бодото байдал дээрэ анха түрүүшынхеэ туршалга болохо байна» гэжэ тэрэ хэлэбэ. Женевскэ зүблөөн дээрэ президент Эйзенхауэрэй табиһан дурадхалые Лодж подкомитедтэ оруулаад, сэрэгэй информаци абалсаха ба аэрофотосъёмкын аргаар энэ информациие шалгалсаха тухай дурадхалтай газарыень Эйзенхауэрэй мэдүүлгэ сооһоо уншаба.

Лодж Эйзенхауэрэй дурадхалай зарим зүйлнүүдые тайлбарилаад, США хадаа өөрынгөө дурадхалнуудые бүхы талаарнь бусад гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байна гэжэ хэлэбэ.

Англиин түлөөлэгшэ Наттинг подкомитет хүдэлмэреэ «ондоо оршон байдалда»—Женевскэ зүблөөнэй ашаар байгуулагдаһан таатай зохид ба найдамжа ехэтэй оршон байдалда эхилбэ» гэжэ тэмдэглээ.

Энэ оной майн 10-най Советскэ Союзай дурадхалнууд «буу зэбсэг хуряалгын тусхай зорилгонуудай зарим талаарнь хэлсээ туйлаха арга боломжые лаб үргэдхэнэ» гэжэ тэмдэглэбэ.

Гэбэшье, Наттингын һанаашаар хадаа «эдэ зорилгонууд хайшан гэжэ туйлагдаха юм» гэһэн асуудалые советскэ дурадхалнууд «харюугүйгөөр үлөөнэ».

Франциин түлөөлэгшэ Жюль Мок подкомитет хэжэ байһан хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ, мүн дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн дээрээ оруулһан дурадхалнуудые шудалха ёһотой болоно гэжэ хэлэбэ.

Канадын түлөөлэгшэ Мартин подкомитет хадаа дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөнэй Женевэдэ болоошо шэнги тиимэ оршон байдалда хүдэлмэрилхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ. Подкомитедэй гол зорилгые туйлаха — буу зэбсэг хуряалгын хамтын программа зохёохо талаар нилээд ехэ алхамууд подкомитедэй Лондондо болоһон заседанинууд дээрэ хэгдээ гэжэ Мартин тэмдэглээ. Канадын правительство хадаа Франциин, СССР-эй, Англиин ба США-гэй правительствонуудай Женевскэ зүблөөн дээрэ оруулһан шухала дурадхалнуудые наринаар шудалалга ехэ удхашанартай гэжэ тоолоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

Мүнөөдэр **комитет хүдэлмэреэ** үргэлжэлүүлжэ **байна.**

Парламентнууд хоорондын союзай 44-дэхи конференци дээрэ

ХЕЛЬСИНКИ, августын 30. (ТАСС). Парламентнууд хоорондын союзай 44-дэхи конференциин үглөөнэй заседани дээрэ союзые бэхижүүлхэ тухай асуудалаар үгэ хэлэлгэ болобо.

Израилиин делегат Нурок эгээн түрүүшээр үгэ хэлэбэ.

США-гэй делегат Пэдж үгэ хэлэхэ зуураа хэлсэгдэжэ байһан асуудал тухай юушье дурдабагүй.

Парламентнууд хоорондын союзые бэхижүүлхэ шухала байһан тухай Бразилиин делегат Саллес тогтон хэлэбэ: Тэрэнэй һүүлээр Польшын делегат Жулкевский гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Олон оронуудай хоорондохи харилсан ажаллалгые хүгжөөхэ ба үргэдхэхэ ябадалда парламентнууд хоорондын союз туһалха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Синха (Инди) үгэ хэлэхэ зуураа, Парламентнууд хоорондын союзай составые үргэдхэхэ тухай оруулагдаһан дурадхалые дэмжэбэ.

Эндэ үгэ хэлэһэн зарим делегадууд конференци дээрэ табигдаһан асуудалнуудые нэгэ талаһаань, гүйхэнөөр харана, хүнэй нэрэ түрые доромжолһон үгэнүүдые хэлээд абана гэжэ Амон (Франци) шүүмжэлбэ.

Манай энэ союзда Хитадые мүнөө хүрэтэр абаагүй байһамнай таарамжагүй байна гэжэ Амон хэлэбэ. Гүйсэдхэхэ комитедэй Хитад тухай гаргаһан шиидхэбэри хангалтагүй байна, тиимэһээ тэрэниие хубилгаха хэрэгтэй, тэрэниие хубилгаал һаамнай манай союзай нэрэ хүндэ дээшээ гараха юм гэбэ. Югославиин түлөөлэгшэ Симич, Суданай түлөөлэгшэ Губара болон бусад үгэ хэлэхэ зуураа, Парламентнууд хоорондын союзда Хитадые абаха гэһэн дурадхалые дэмжэбэ.

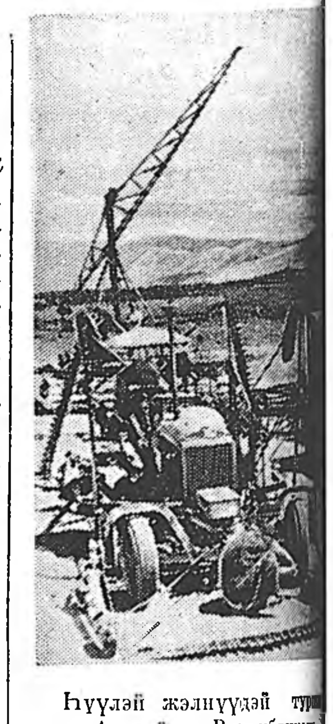
Тэрэнэй һүүлээр Советскэ Союзай делегат Мирзо Турсун-Заде гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Турсун-Заде үгэ соогоо иигэжэ хэлэбэ:

—Конференциин делегадуудта тараагдаад байһан резолюциин проект дотор парламентнуудай хоорондо сэхэ холбоо байгуулха шухала байһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй 1955 оной февралиин 9-дэ гаргаһан деклараци һайшаагдаһан байна. СССР-эй национальна парламентска группын гэшүүн байһан туладаа эгээл энэ баримтые би баяртайгаар тэмдэглэнэб.

Советскэ правительство энэ декларациие бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Олохон оронуудай парламентска делегацинууд Советскэ Союзда ерэжэ, манай арадай бодото ажабайдалтай танилсаба.

600 миллион тоотой хитад арадай түлөөлэгшэ Парламентнууд хоорондын союзда үгы байһаар, энэ баримта **хадаа тус союзай байгуулагдаһан принципүүдтэ таарангүй гэжэ** түгэсхэлдөө Турсун-Заде тэмдэглэбэ. **Энэ конференци дээрэ үгэ хэлэгшэдэй** олонхинь парламентнууд **хоорондын** союзда **Хитадай** Арадай Республикые абаха гэһэн дурадхал дэмжэбэ. Энэ баримтые тоодо абангүй байжа болохогүй. Бидэнэй урда шиидхэгдээгүй үшөөл олон асуудалнууд байна. Тэрээн тухай бидэнэр энэ конференциин трибуна дээрэһээ хэлэһэн байнабди. Тэдэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхын тула бүхы оронуудай парламентнууд хамтадаа хүсэл оролдолго гаргаха зэргэтэй. Арадуудай хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ, тэдэнэй эбтэй амгаланаар харилсан ажаллаха ябадалые туйлахын тула бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа гаргахабди гэжэ СССР-эй национальна парламентска группын зүгһөө би найдамтайгаар мэдүүлнэб.

Экономическа холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай асуудалые конференци зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Экономическа ба финансова асуудалаар бии болгогдоһон комитедэй түлөөлэгшэ Хайнд энээн тухай мэдээсэл хэбэ. Уласхоорондын экономическа холбоо барисаануудай тон шухала асуудалнуудые хаража үзэхын тула уласхоорондын тусхай конференци зарлахые элидхэлшэ дурадхаба.

Һүүлэй жэлнүүдэй тур[…] гол Арадай Республикы[…] амжалтатайгаар хүгжөөгд[…] Малайнь тоо толгой олошор[…] наар үбһэ сабшадаг станци[…] дэлмэри һайжарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинаар […] шадаг станциин хүдэлмэри[…] нануудаа шалгажа байна.

Синьхуа агентств[…]

Албаниин театрнууд[…] зүжэгүүд табиг[…]

ТИРАНА, августын 31.[…] Албаниин драматическа […] та, гүрэнэй филармонидо, […] ба эстрадна театрнуудта […] сентябриин 1-дэ эхилхэнь. […]

Энэ сезон соо гүрэнэй […] до чешскэ композитор Б.[…] «Худалдагдаһан бэри» гэ[…] табигдаха юм. Тиранск[…] театр, Корча, Дуррес, Шко[…] дуудай драматическа театр[…] банска уранзохёолшодой […] хэдэ хэдэн шэнэ пьесэнүү[…] ха байна. Мүн тэрэшэлэн […] ба ородой классическа […] гиин хэдэ хэдэн зохёолну[…] театрнууд табиха юм. Л. […] цын ба Л. Кронфельдын […] «Лейпциг, 1933 он», А. Арб[…] «Таня», В. Розовой — «А[…] һайн ябагты», Д. Фонв[…] «Недоросль» гэжэ пьесэнү[…] нэй тоодо оролсоно.

Кукольна ба эстрадна […] энэ сезондо 10 шэнэ зүжэг[…] биха байна.

Хитадай шэнэ маш[…] тракторна станци[…]

ПЕКИН, августын 30. […] Синьхуа агентствын дам[…] ёһоор, Хэбэй провинцида […] но-тракторна станцинууд […] гогдобо. Энэ провинцида […] тад дотор абтадаг хлопого[…] нэйнь нэгэ хуби, мүн тэрэ[…] хэн хэмжээнэй шэнисэ т[…] гуулагдадаг юм. Эндэ урд[…] һан 14 машинно-тракторн[…] нууд үргэдхэгдэжэ байна. […]

Эдэ станцинуудай туһ[…] нёдондонойхидо орходоо […] хин ехэ газар мүнөө жэлд[…] лагдаха юм.

Чехословакида у[…] хуряалга дүүрэжэ[…]

ПРАГА, августын 31. […] Чехословаки дотор ороо[…] туранuудай хуряалга дүүр[…] тэлжэ байна гэжэ чехосло[…] леграфна агентство мэдэ[…] нөө үедэ ургаса хуряалга […] хы механизмуудые хэрэ[…] ломоор байна. Сагай ула[…] Городой ажалшад ургаса […] да ехэ туһаламжа хүргэ[…]

Хүдөө ажахын мини[…] мэдээсэлһэнэй ёһоор, авгус[…] бүхы талмайн 92,8 проц[…] ряагдаад байба. Таряа со[…] гэнөөр ябуулагдажа бай[…] ной 32 районууд таряа б[…] түсэбые дүүргэнхэй.

Болгарида ехэ гид[…] ашаглалгада[…] оруулагдахан[…]

СОФИ, августын 30. […] Болгариин эгээн томо гид[…] дай нэгэн—Тунджа мүр[…] баригдаһан, Георгий Дими[…] рэмжэтэ гидроэлектроста[…] лалгада оруулагдахаяа […]

Мүнөө үедэ хүсэ ехэтэ[…] хаагдаһан Тунджа мүр[…] тон ехэ нуур болонхой. […] тань хэдэн зуугаад мил[…] метр уһан тогтобо.

Японско парлам[…] делегаци Москва[…] ябана

ПЕКИН, августын 31.[…] Токутаро Китамура, Мас[…] зо гэгшэдээр толгойлогд[…] ско парламентын гэшүүд[…] мүнөөдэр эндэһээ Москв[…] гараба.

Редактор Д. Л. ЛОБ[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря —27-37. партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59. пропаганды и переводов - […] культуры и быта, промышленности—34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская—32-67. бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

Н—00553. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. […]